

P Ö Y T Ä K I R J A

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokouksesta

Helsingissä maaliskuun 29—30 päivinä 1969

Liitteenä:

Pöytäkirjan liitteenä on Sos.-dem. Naisten Keskusliiton toimintakertomus vuosilta 1966, 1967 ja 1968 sekä kokouksessa käsitellyt esitykset ja alustukset.

Pöytäkirjan on toimittanut liiton sihteeri.

**TYÖVÄENLIIKKEEN
KIRJASTO**

SISÄLLYSLUETTELO :

	Sivu
Edustajakokouksen avaus	3— 8
Kutsuvieraiden tervehdykset	8—14
Edustajien valtuuksien hyväksyminen ja kokouksen päätösval- taisuuden toteaminen	14—15
Kokouksen osanottajat	15—24
Kokouksen järjestäytyminen	24—25
Pöytäkirjan painattaminen	25
Esityslistan, kokoussääntöjen ja työohjelman hyväksyminen	25—27
Keskusliiton toimintakertomukset vv. 1966, 1967, 1968.	27—32
Puheenjohtajan valinta	32
Sihteerin valinta	32—36
Liittoneuvoston valinta	36
Toimintasuunnitelma	36—39
Liittoveron määrääminen	39—40
Liittotoimikunnan valinta 1.	40
Ihmisten yhteiskuntaa kohti j.	40—42
Julkiset tiedotusvälineet j.	42—43
Kuluttajavaliustus	43
Pakkauspäivämäärä voipaketteihin	43
Toimintamuotoja on tutkittava	43—44
Järjestömme rekisteröiminen	44—45
Uusi laulu Sos.-dem. Naisille	45
Assosiaalisen nuorison kasvatusta ja huolto	45—47
Lasten ja Nuorten psykiatrinen huolto	47
Ammatinvalinnan ohjausta laajennettava	47
Nuorten avioparien asumisvaikeudet	47
Neuvola-autoja kunnille	47—48
Erityislapsilisälaki vaatisi tarkistusta	48
Kansaneläkelaki kaipaa korjausta	48
Eläkeikärajan alentaminen	48—49
Kuntien töiden siirtäminen yksityisille yrityksille	49
Ensi Kotien talous	49
Porrastettuun ruokamaksuun lasten päivähoitolaitoksissa	49
Korjauksia avioliittolakiin	50
Liittoneuvoston lisäjäsenien valinta	50
Julki- ja päätöslausumat	50—52
Toimintakilpailujen palkintojen jako	52—53
Kokouksen päättäminen	53—54

SOS.DEM. NAISTEN KESKUSLIITON EDUSTAJAKOKOUS
HELSINGISSÄ MAALISKUUN 29—30 PÄIVINÄ 1969.

Sos.-dem. Naisten keskusliiton neljäs edustajakokous aloitettiin Helsingin Työväentalon juhlasalissa maaliskuun 29 päivänä kello 11. Kokoussalin esiintymislava oli koristeltu lipuin ja kukka-asetelmin. Kokouksen alussa Helsingin Työväen Orkesteri esitti **Veikko Huuskosen** johdolla musiikkia. Tämän jälkeen keskusliiton puheenjohtaja, kansanedustaja **Sylvi Siltanen** piti puheen mainiten seuraavaa:

"Kunnioitetut kutsuvieraat, arvoisat liittokokousedustajat, hyvät toverit. Minulla on suuri ilo liittotoimikunnan puolesta saada toivottaa teidät kaikki sydämellisesti tervetulleiksi tähän liittomme IV edustajakokoukseen, joka samalla on 10-vuotisjuhlakokous.

Nämä viimeksi kuluneet 10 vuotta eivät suinkaan ole sosialidemokraattisten naisten koko järjestöllisen toiminnan mitta, vaan ainoastaan se osa toiminnasta, joka puolueessamme tapahtuneen valitettavan hajaannuksen johdosta on nykyisen organisaation puitteissa toteutettu. Puolueemme lähes 70 vuoden toimintaan ovat alusta lukien kuuluneet myös naiset ja on kuulunut järjestöllinen naisliike. Tänään kokoontunut edustajakokouksemme on sen toiminnan suoranainen jatko ja osa. Viimeksi tapahtuneen hajaannuksen kohdalta voimme tänään todeta, että vahingot naisliikkeesä on korjattu. Niistä, jotka ajautuivat ulos puolueesta, on enää vain rippeet jäljellä. Kiistakysymykset on siirretty taakse ja edessä olevat tehtävät odottavat koko sosialidemokraattisen väen panosta kansanvaltaisen työväenliikkeen lujittamiseksi ja sen toimintaedellytysten parantamiseksi.

Tämä kokous liittyy myös puolueen 70-vuotisjuhlavuoden viettoon, joka huipentuu puoluekokoukseen Turussa ja suureen lippujuhlaan siellä. Toivon, että hyvin monet meistä ovat myös silloin mukana viettämässä puolueen suurta syntymäpäivää.

Työväenliikkeen eri toimintahaarojen yhteenkuuluvaisuudesta on osoituksena se, että tähän kokoukseen ovat meidän kutsustamme monet järjestöt ja yhteisöt lähettäneet edustajiansa. Me annamme sille suuren arvon ja tunnemme sen kannustavana huomion osoituksena toimintaamme kohtaan. Me iloitsemme teidän läsnäolostanne. Ja vaikka emme ole voineet rajoitetun aikamme vuoksi varata kaikille kutsuvieraille puheenvuoroa tässä kokouksessa, niin tunnemme, että ajatuksemme kulkevat samaa rataa ja tiemme suuntakin on sama.

Myös sisarjärjestömme muista maista osallistuvat tähän kokoukseen. Kansainvälinen kanssakäyminen on lisääntynyt ja monipuolistunut jatkuvasti. Niin on tapahtunut myös naisliikkeen piirissä. Me elämme nopeasti muuttuvassa ja uudistuvassa maailmassa. Teknillinen kehitys ja sen ansio on vaikuttanut siihen, että kansat ovat lähempänä toisiaan. Ongelmatkin ovat nyt enemmän yhteisiä kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. Kukaan ei voi eristäytyä omaan oloonsa, eikä mikään maa vetäytyä kuoreensa ajatellen, että toisten pulmat eivät liikuta meitä. Me olemme kaikki vastuussa toinen toisistamme ja me tarvitsemme toisiamme. Eräs muoto sen ilmaisemiseksi on, että osallistumme toistemme kokouksiin. Tässä kokouksessa ulkomaisista sisarjärjestöistämme ovat mukana seuraavat henkilöt, jotka pyydän saada erikseen esitellä kokoukselle, erikseen sen vuoksi, että kaikille ei todellakaan ole voitu puheenvuoroa myöntää. Sosialistisen Internationaalin naisten neuvoston edustajana on neuvoston sihteeri Pippa Harris Englannista, jota pyydän kokousta tervehtimään, Norjasta tyäväenpuolueen naissihteeristön puheenjohtaja Sonja Ludvigsen, Ruotsista kansanedustaja, vanha tuttavamme Nancy Erikson, Länsi-Saksasta puheenjohtaja Annemarie Rennger, Sveitsistä liiton sihteeri tohtori Susanne Steiner-Rost, Belgiasta sihteeri Lizette Delepierre ja komitean jäsen Yet Nauwelaerst. Tervetuloa kokoukseemme. Toivon, että saatte siitä oikean käsityksen meidän tulkkiemme välityksellä.

Tälle kokoukselle laaditun työjärjestyksen mukaan alustusten rungon muodostaa liittotoimikunnan esityssarja "Ihmisten yhteiskuntaa kohti". Tässä esityksessä on koottu suhteellisen suppeaan muotoon ne kysymykset, joita me tänään pidämme toimintamme tavoitteina, kysymyksiä, jotka läheisesti koskettavat ihmistä elämän eri vaiheissa. Toivomme, että esitys herättää keskustelua, mielipiteitä, vastaväitteitäkin kenties, mutta toivomme nimenomaan, että ne antavat aihetta puuttua asioihin täällä ja monta kertaa vielä tämän kokouksen jälkeenkin, sillä yhteiskuntamme ei ole suinkaan vielä valmis, vaikka tuloksia on saatukin. Paljon on vielä tehtäviä edessä. Tässä yhteydessä ei ole syytä puuttua sen lähemmin kokouksen ohjelmaan kuin kuluneen kauden toimintaankaan, jota tarkastelemaan olemme kokoontuneet, koska siihen on mahdollisuus myöhemmin. On kuitenkin eräs asia, johon en malta olla kajoamatta jo nyt. Me olemme kahdessa viimeksi pidetyssä edustajakokouksessamme käyneet keskustelua naisen asemasta yhteiskunnassa. Kolme vuotta sitten päädyimme ehdotukseen puoluekokoukselle siitä, että puolueen toimesta suoritettaisiin alustava tutkimus asiassa ja sen jälkeen pyrittäisiin saamaan asia valtion komitean tutkittavaksi, niin kuin muissa pohjoismaissa on tapahtunut. Esitys on johtanut tulokseen. Puoluetoimikunta asetti työryhmän, joka varsin nopeasti suoritti alustavan tutkimuksen ja totesi ky-

symyksen vaativan perusteellisemmankin selvityksen. Nyt on ehdotuksettamme asetettu valtion komitea istunut yli kaksi vuotta ja on saamassa työnsä päätökseen. Mietintö valmistunee vielä tämän kevään kuluessa. Se on huomattava saavutus ja se on eräs painava puheenvuoro siinä keskustelussa, jota edelleen käydään sukupuolten välisestä eriarvoisuudesta. Työväenliikkeessä on tasa-arvoisuusperiaate hyväksytty vuosikymmeniä sitten. Lainsäädäntöömme on kehitetty ja uudistettu samaan suuntaan, mutta käytännön elämässä lähes joka taholla vallitsee eriarvoisuutta, syrjintää ja takapajuista asenteellisuutta. Niiden voittamiseksi on edelleen ponnisteltava ja meidän on oltava sen kamppailun kärjessä. Se on jo meidän perinteellinen tehtävämme. Eri yhteyksissä aivan viime aikoinakin on esitetty haasteenomainen kysymys, tarvitaanko naisliikettä, emmekö jo ole valmiita toimimaan politiikassa ilman omaa erikoisjärjestämme tasa-arvoisuudenkin vuoksi. Käytännön elämä ja kaikki tilastot osoittavat, että vielä ei ole aika luopua poliittisesta naisliikkeestä, sillä vaikka poliittiset naisliikkeet eivät ole onnistuneet saamaan edustajiaan yhteiskunnassa esiin läheskään tasaveroisesti miesten kanssa, niin vielä paljon vähäisempi se osuus olisi ilman naisliikkeen vaikutusta, ja kun tasa-arvoisuuteen on vielä pitkä matka, niin naisliikkeenkin on syytä jatkaa täydellä teholla eteenpäin.

Eteneminen on todella ollut hidasta, mutta esim. kunnallisvaaleissa tapahtui vähäistä etenemistä, joten se rohkaisee kyllä ponnistelemaan eteenpäin ja tämän kokouksen tehtävä on viitoittaa sitä tietä.

Mutta meidän on syytä hetkeksi pysähtyä katsomaan myös taakse, omistaa pieni hetki tämän kokouksen ajasta niille tovereille, jotka vuosikymmenien kuluessa ovat aatteen innoittamina tehneet työtä pelkäämättä, vastuksia säikkymättä ja ovat nyt nukkuneet ikuisen uneen, eivätkä enää ole voineet meidän kutsuamme kuulla. Heidän työnsä ja tekonsa ovat luoneet lujan perustan toiminnallemme. He ovat viitoittaneet tien, raivanneet siltä pahimmat esteet ja rakentaneet kestävä pohjan, jolta lähtien meidän on ollut parempi jatkaa eteenpäin. Ketään unohtamatta haluan tässä mainita vain Annikki Saarelan, viime edustajakokouksessamme vielä liittotoimikuntaamme valitun jäsenen, joka yllättäen, ajallemme tyypillisen kiireen tavoittamana joutui matkansa päähän, kaikkien tehtäviensä keskeltä elämänsä parhaassa iässä. Me kunnioitamme vainajiamme, kaikkia yhteisesti ja kiitämme heitä velvoittavasta perinteestä, jonka he uskollisesti ja aatteellisella innostuksella suoritetun työn muodossa ovat meille jättäneet. Omistakaamme hiljainen hetki vainajillemme.

Tälle ajalle on tunnusomaista sukupolvien välinen kamppailu. Nuorisoliikehtii monista syistä ja pyrkii esiin näkyville vaikutusvaltaisille ja vastuullisille paikoille. Se tahtoo muuttaa yhteiskuntaa, koska nykyinen ei

vastaa sen odotuksia. Se on luonnollista ja se on hyväksyttävää. Tulevaisuuden kannalta se on välttämätöntäkin, sillä ilman nuorisoa ei ole tulevaisuutta. Me tarvitsemme näitä nuoria ihmisiä, mutta me tarvitsemme myös sen perehtyneisyyden, jota vanhempi sukupolvi edustaa sekä sitkeyden, joka kasvaa vuosikymmenien ja vuosien paineessa. Puolueessa pitää olla tilaa kaikille. Vasta se tekee meistä suuren puolueen. Ihmisten jakaminen pelkästään iän perusteella ei kestä arvostelua. Kun me pyrimme uudistamaan yhteiskuntaa ja korostamme siinä ihmiskeskeisyyttä, se merkitsee kaikkien ihmisten yhteiskuntaa, nuorten ja vanhojen oikeudet ja vaatimukset huomioon ottavaa yhteiskuntaa. Tiedämme, että se ei ole hetkessä saavutettavissa ja siksi me emme uneksi helppoista voitoista, vaan olemme valmistautuneet tekemään työtä tavoitteittemme puolesta ja siinä työssä ovat yhtä hyvin tarpeen nuorten into ja radikaaliset otteet kuin vanhemman väen kokemukset ja harkinta. Tärkeämpää kuin valinnat ovat ohjelmat ja tavoitteet. Tärkeämpää on se, mitä tehdään ja saadaa aikaan kuin se, olemmeko sen tai tämän ikäisiä. Jos me pysytymme edes jossakin määrin toteuttamaan niitä tavoitteita, joita mm. tulevassa puoluekokouksessa hahmotellaan, olemme mukana suuressa yhteiskunnallisessa muutoksessa, joka merkitsee demokratian toteutumista erittäin laajasti meidän maassamme.

Tällaisessa kokouksessa, jossa tarkastellaan suoritettua jo taakse jäänyttä toimintaa ja suunnitellaan uutta, havaitaan myös se, että useat vuosikymmeniä toiminnassa mukana olleista tovereista ovat saavuttaneet veteraani-ian ja aseman. Tällaisia veteraanijäseniä me olemme kutsuneet, meidänkin liittomme jäseniksi jo viime edustajakokouksessa. Sen kokouksen kutsumina kunniajäseninä ovat seuraavat henkilöt: Edla Vuori, Maria Sinisalo, Hilja Sinervo, Alina Sirjoia, Ida Kunelius, Olga Ahti, Anna Viinamäki, Hanna Vesa, Mimmi Haapasalo, Aino Takala, Hilma Huttunen, Ida Tähtinen, Amanda Väyrynen, Anni Ruotsalainen, Fanni Jylhä ja Mimmi Lassila. Näistä aikaisemmin kunniajäseniksi kutsutuista ovat meidän tietojemme mukaan tai meille ovat ilmoittautuneet tässä kokouksessa läsnä olijoiksi seuraavat kunniajäsenet; jotka pyydän käymään tänne eteen, jotta Nuoret Kotkat voisivat kiinnittää kukan teidän rintaanne. Näitä ovat Edla Vuori, Maria Sinisalo, Hilja Sinervo, Alina Sirjola, Ida Kunelius, Olga Ahti, Anna Viinamäki, Hilma Huttunen ja Ida Tähtinen.

Tässä kokouksessa on päätetty lisäksi kutsua uusiksi kunniajäseniksi seuraavat henkilöt, jotka niin ikään pyydän käymään tähän eturiviin niin piiristä Lempi Lehto ja Elli Lehtinen, Ida Koivisto Kymen piiristä, Hilda Sallinen Saimaan piiristä, Impi Karvonen Joensuun piiristä, Lyly Nurmi ja Edit Paasonen Kuopion piiristä

Olga Kokko Oulun piiristä, Sofia Salo Satakunnasta ja Inkeri Kalpa Turun piiristä.

Arvoisat veteraanitoverimme! Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton puolesta kiitän teitä jokaista esimerkillisestä, aatteellisella kestävyydellä tässä työväenluokassa suoritetusta työstä ja kiitän teitä uljaasta esimerkistä meille kaikille ja meidän jälkeemme tuleville. Te olette uskoneet ja unelmoineet. Te olette työllänne muuttaneet unelmat tosiksi. Tämän päivän nuorison mahdollisuudet on sen johdosta kokonaan toisenlaiset kuin teidän elämänne keväässä. Tällaisessa tilanteessa me voimme tyytyväisinä katsoa taaksepäin uranuurtajiemme työhön ja taisteluun ja voimme iokeutetusti yleinä ajatella puolueemme monia saavutuksia tuon uhrautuvan työn tuloksena ja iloita siitä, että taistelujen kautta on pysytty kulkemaan parempiin päiviin vastuksista huolimatta. Teidän työenne arvioiminen on mahdotonta. Henkilökohtaisesti tunnen, että sanat kaikki suussani hiljentyvät, niin kuin runoilija sanoo, ne ovat liian pieniä ja liian köyhiä kertomaan sitä kiitollisuutta, jota me tunnemme teidän työtänne kohtaan, hyvät veteraanitoverit. Mutta me jatkamme samalla tiellä eteenpäin ja noiden menestyksellisten kamppailujen ajattelemisen antaa meille uutta uskoa ja intoa sen toiminnan tehokkaaseen jatkamiseen, jonka kohteena on ihminen, onnellinen ihminen kansansa jäsenenä. Olemme iloisia siitä, että te olette mukana tässä kokouksessa ja toivotan teidät kaikki samoin kuin koko arvoisan kokousväen vielä kerran tervetulleeksi liittomme neljänteen edustajakokoukseen."

Veteraanijäsenten puolesta puhui Impi Karvonen mainiten mm. seuraavaa: "Juhliva Sos.-dem. Naisten Keskusliitto, hyvät toverit! Samalla kertoo kun minä haluan kiittää keskusliiton puheenjohtajaa Sylvi Siltaa näistä arvokkaista sanoista meille, niin minä haluan sanoa teille, että tässä kiihkeässä elämän kilpajuoksussa, joka on meillä tullut tavanmukaiseksi, on sentään kohokohtiakin. Tämä tilaisuus täällä tänä päivänä on yksi sellainen siksi, että tämä vuosi 1969 on meille sosialidemokraateille suurten mittojen vuosi. Me olemme pysähtyneet virstantolpan juurille, johon on merkitty numerot 70, kuten puheenjohtajamme äsken sanoi, ja meidän Sos.-dem. Naisten Keskusliiton kohdalla 10. Naisten keskusliitto tekee inventaariota nyt näinä päivinä 10 vuodesta. Me olemme selanneet nykyisen historian ja todenneet, että sosialidemokratia aikanaan on näyttänyt leijonankyntensä. Sitä ei ole voitu sammuttaa tulella ei miekalla, ei kesyttämällä eikä pakolla. Se on tulevaisuuden itseioikeutettu rintaperillinen, sillä jos vertaamme olosuhteita 70 vuotta sitten ja nyt, niin huomaa eron. Kaikki on sosialidemokratian saavutuksia. Me olemme kaatuneet, mutta me olemme myöskin nousseet. Me olemme taistelleet kuin uimari virran mukana, mutta aina menneet eteenpäin. Sosialidemokratia on kansainvälisyyden uskollinen, luotettava linnake. Se ei ole

koskaan erehtynyt eikä kertaakaan erehtynyt työväenluokalle vastenmielisiin pakkojärjestelmiin, eikä se tule sitä tästä eteenpäinkään tekemään. En malta olla, nyt kun meidän vanhemman kaartin ikäluokan ihmiset kukitettiin, sanomatta, että me alamme pikku hiljaa tekemään eräänlaista tilinpäätöstä, inventaariota. Sehän on luonnon kiertämätön laki, meille elämän ja siinä rinnalla aatteellisen viestinjuoksun pää häämöittää arvelettavan lähellä. Aatteellinen viestikapula ei kuitenkaan meidän mukana saa pudota maahan, sillä me tiedämme, että yhteiskunnassa on aina käynnissä vissi kehitysprosessi. Aatteellinen viestikapula on välittömästi siirrettävä nuorille. Se ei saa eikä se voi pudota maahan. Sen tulee teidän mukana välittömästi siirtyä nuoremmille. Meidän tavoitteemme on ihmisen ja me emme saa työtämme jatkumaan, ellei tämä viestikapula välittömästi siirry teille. Kiitos tästä kunnianosoituksesta."

Impi Karvosen puheen jälkeen esittivät Kulosaaren Kisällit veteraaneille laulutervehdyksensä.

Kotimaisten kutsuvieraiden esittely:

Kokouksen avajaisjuhlallisuuksien jälkeen esitteli puheenjohtaja Sylvi Siltanen kotimaiset kutsuvieraat, jotka olivat saapuneet kokoukseen. Kutsuvieraista olivat läsnä seuraavat edustajat: Sos.-dem. Eduskuntaryhmä kansanedustaja Veikko Helle, Suomen Sosialidemokraatti toimitussihteeri Eila Vuokko, Sos.-dem. Nuorison Keskusliitto toimistonhoitaja Marita Tapaninen, Nuorten Kotkain Keskusliitto toimikunnan jäsen Erkki Hänninen, Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto sihteeri Erkki Kuoppala, Kristillisten Sosialidemokraattinen Liitto sihteeri Pekka Lampinen, Työväen Sivistysliitto pääsihteeri Olavi Hurri, E osuuskauppaliike pääsihteeri Pekka Kuoppala, Työväen Urheiluseurojen naistoimikunnan puheenjohtaja Hilikka Kujala, Kotien Puolesta Keskusliitto puheenjohtaja, kansanedustaja Edit Terästö, Työväen Matkailuliitto sihteeri Hannu Hämmäläinen ja Uudenmaan läänin maaherra Kaarlo Pitsinki.

Kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset ^

Kansanedustaja Veikko Helle esitti Sos.-dem. Puolueen ja eduskuntaryhmän tervehdyksen mainiten mm. seuraavaa: "Arvoisat kokousedustajat, hyvät toverit!

Liittomme 4. edustajakokous on koolla toimintanne 10-vuotisjuhlan merkeissä. Sosialidemokraattisen Puolueen 28. puoluekokous ensi kesänä Turussa saa erityistä juhlavuutta siitä, että silloin on tullut kuluneeksi 70 vuotta puolueen perustamisesta. Joku aivan ulkopuolinen voisi kysyä, mistä näin suuri ikäero sosialidemokraattisen puolueen ja Sos.-dem. Naisten Keskusliiton välillä. Me emme tämän kysymyksen eteen joudu. Me

tunnumme ne historian vaiheet, jotka sisältävät vastauksen tähän. Me tiedämme myös sen, että järjestettyä sosialidemokraattista naisten toimintaa on tässä maassa ollut yhtä kauan kuin on ollut sosialidemokraattista toimintaa. Myös sosialidemokraattisessa eduskuntaryhmässä on aina ollut naisia mukana ensimmäisestä mahdollisuudesta vuodesta 1907 lähtien. Sosialidemokraattisten naisten erityisjärjestäytymiseen puolueen rinnalla tai sen sisällä on ollut moninaiset syynsä. Näiden syiden olemassa olosta on vielä meidänkin päivinäme paljon keskusteltu. Lienee kuitenkin, niin, että, itse tasa-arvoisuuskysymyksen naisten ja miesten välillä on edelleenkin siinä määrin keskeneräinen ja tarpeelliseksi todistettuja ratkaisuja vailla, että on täysin perusteltuna nähtävä naisten erityisorganisaatiot niin meidän puolueessamme kuin yleensäkin. Edustajakokoukselle kuuluvien sääntömääräisten asioiden lisäksi tulee täällä käsiteltäväksi kauaskantoisia ohjelmallisia kysymyksiä. Monet niistä sivuavat läheisesti puoluekokouksessa esille tulevia asioita. Kesäkuun puoluekokouksessa käsiteltävien ohjelmallistenkin kysymysten lukumäärä lienee suurempi nyt kuin koskaan aikaisemmin. Tämä sopii hyvin juhlapöydälle, ja se on osoitus myös Sosialidemokraattisen Puolueen johtavasta asemasta ja sen määrätietoista pyrkimyksestä yhteiskuntamme uudistamisessa.

Puolueemme on ollut hallitusvastuussa viime eduskuntavaaleista lähtien, eivätkä mitkään merkit viittaa siihen, etteikö tämä vastuu jatkuisi seuraaviin vaaleihin saakka, olivatpa ne sitten ensi maaliskuussa tai sitä aikaisemmin. Ajanjaksona, joka alkoi sosialidemokratian ratkaisevasta vaalivoitosta ja Paasion hallituksen muodostamisesta, olemme saaneet paljon aikaan. Siihen sisältyy saavutuksia, jotka sosiaalipolitiikan alalla ovat lisänneet turvallisuutta yleensä ja joiden vaikutus on ulottunut ensi sijassa sinne, missä apua kipeimmin on tarvittu. Koulupolitiikan suhteet tehdyt päätökset merkitsevät syvälle käyviä uudistuksia ja käänteentekeviä muutoksia koko kouluelämässämme. Niiden yleisenä piirteenä on suuremman tasavertaisuuden aikaansaaminen, vähävaraisten opiskelumahdollisuuksien parantaminen ja koko opetuksen saattaminen kehittyvän yhteiskunnan tarpeita vastaavaksi. Edelleen ohjelmiamme mukaisesti on tänä aikana määrätietoisesti ja toisenlaisin keinoin kuin aikaisemmin, pitemmälle tähdäten tehty ratkaisuja elinkeinoelämämme uudistamiseksi, uutta teollisuutta ja sen avulla pysyviä työpaikkoja luoden. On pyritty luomaan edellytyksiä työttömyyden kirouksen pysyväisesti poistamiseksi. Ja kaiken tämän uudistustahoisien politiikan mahdollistamiseksi on tämän ajanjakson kuluessa pitänyt korjata ne aikaisempien hallitusten aiheuttamat vauriot, joitten seurauksena ihmisten luottamus rahanarvoon ja muihin perustavaa laatua oleviin tekijöihin oli päässyt pahasti järkkymään.

Tietenkään emme ole saavuttaneet kaikkea, minkä olemme asettaneet

tavoitteksemme. Emme voi sanoa olevamme perillä. Jos näin olisi, emme tarvitsi sosialidemokraattisten naisten edustajakokousta, emme tarvitsisi puoluekokousta, meidän ei tarvitsisi nähdä vaivaa vaaleihin valmistautumisesta. Me emme ole perillä, ja sen vuoksi me tarvitsemme myös kaikkia näitä ja paljon muuta. Me tarvitsemme jokaisen naisen ja miehen ponnisteluja kulkiessamme tavoitteitamme kohti. Me tarvitsemme aktiivista sosialidemokraattisten naisten ja miesten toimintaa. Ennen muuta me tarvitsemme yhteistoimintaa.

Minulla on ilo puolueen johdon ja eduskuntaryhmän nimissä kiittää Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliittoa osuutensa suorittamisesta yhteisessä työssä. Kohdistan nämä kiitokset liiton johtelimille, jokaiselle luottamustehtävässä olleelle, jokaiselle jäsenelle. Suorittamanne työ on ollut korvaamatonta. Toivotan tälle 4. edustajakokouksellenne menestystä. Toivon tehtävien valintojen ja päätösten muodostuvan liitolenne ja puolueellemme parhaalla tavalla hyödylliseksi. Tapaamme puolueen juhlassa Turussa, tapaamme vaalitaistelussa, joka pian on alkava, ja se taistelu käydään tunnuksin: työ, tasa-arvo, turvallisuus."

Tämän jälkeen puheenjohtaja luovutti puheenvuoron maaherra Kaarlo Pitsingille, joka esitti tervehdyksen kaikkien kotimaisten kutsuvieraiden puolesta mainiten seuraavaa: "Hyvä puheenjohtaja, arvoisa edustajakokous, ystävät ja toverit! Moni varmaan ihmettelee ja kysyy, mitä tekemistä minulla on täällä sosialidemokraattisten naisten kongressissa vieläpä puhujan paikalla. Samaa itsekin aprikoin, mutta tulin siihen johtopäätökseen, että Sylvi Siltanen on varmaan aivan äskettäin lukenut asetusta lääninhallituksista. Siinä asetuksessa on nimittäin eräs pykälä, jossa sanotaan, että "maaherralle" on varattava vapaa pääsy kaikkiin läänin alueella järjestettäviin yleisiin tilaisuuksiin'. Edelleen siinä pykälässä anotaan, että "hänelle on niissä osoitettava asianmukainen paikka". Oikein paljon kiitoksia kutsusta. On hauska tavata, vaikka minua jännittää saamani tehtävä, kunnia ja etuoikeus tervehtiä tätä tärkeätä, suurta edustajakokousta kotimaisten kutsuvieraitten puolesta. Teen sen tietysti mielelläni, ja toivotan teille menestystä tomissanne ja päätöksissänne. Juuri enempää en uskalla kaikkien kutsuvieraitten puolesta sanoa, koska mitään evästyskokousta ei ole pidetty. Mutta kun minulle olette myöntäneet puheenvuoron, niin ajattelin sanoa muutaman sanan omaan laskuuni, muutaman sanan niistä eräistä tämän hetken kysymyksistä, jotka viittaavat tulevaisuuteen, kysymyksistä, jotka tulevat esiin erityisesti järjestön ja varsinkin valtakunnallisen järjestön kokouksessa.

Voitaisiin kysyä, mistä johtuu, että monella muulla alalla tapahtuvan kehityksen rinnalla pitkäjännitteinen järjestötyö hyvin usein polkee paikallaan tai joskus jopa taantuu, ja mistä johtuu, että näinä aikoina lyhytjännitteinen toiminta kuten protestiliike usein menestyy hämmästyttä-

västi, menestyy siinä mielessä, että se nopeasti tempaa paljon väkeä mukaansa. Nämä ilmiöt ovat vain yksi osa meidän aikamme ilmiöistä. Ne eivät koske vain Suomea, ne eivät koske yksinomaan sosialidemokraatteja tai vasemmistoa, vaan ne koskevat järjestötoimintaa yleensä ja yhteiskunnallista käyttäytymistä yleensä. Tämä ilmiö on kansainvälinen. Me voimme poimia esimerkkejä politiikan alalta. Tuskin erehtyy, jos sanoo pääsäännön olevan, että vanhojen ja suurten puolueitten jäsenmäärä kasvaa verrattain hitaasti ja monessa tapauksessa ei ollenkaan. Tämän ilmiön rinnalla syntyy ja poistuu näyttämöltä tilapäisryhmittymiä, protestipuolueita ja niihin verrattavia. Poliitiikan piiriin kuuluu se ilmiö, että nuoret ylioppilasradikaalit vähättelevät kokeneita puolueita ja niitten toimintaa varsin usein ja asettavat monesti, joskohta ei meidän maassamme niin näkyvästi, jonkinlaisen suoran toiminnan ja väkivaltamielenosoituksen sitkeän järjestötyön edelle. Moni kysyy, miksi näin, vaikka ylioppilasnuorille on annettu opetusta paljon enemmän kuin esim. työläisnuorisolle. Miksi näin, vaikka nykyinen nuori ylioppilaspolvi on saanut elää tämän vuosisadan pisimmän rauhan kauden, jos ajattelemme maailmansotia, yleisiä suuria sotia. Ja miksi näin, vaikka tämän päivän nuorella ylioppilaspolvella on kaikkien aikojen korkein elintaso länsimaissa. Tänä aamuna Suomen Sosialidemokraatissa julkaistiin erään tiedemiehen haastattelu, ja tuossa haastattelussa tiedemies väitti, että tieteellis-teknillinen tietomäärä nykyisin kaksinkertaistuu viidessä vuodessa. Me voimme havaita, että tämä tiedon valtava määrällinen lisäys ei läheskään kaikilla yhteiskunnallisen toiminnan aloilla ole vienyt johdonmukaisiin seurauksiin. Voidaan päinvastoin usein havaita ja ainakin tunnelma on sellainen, että yhteiskunnallinen rauhattomuus, levottomuuden tunne on lisääntynyt ja saattaa edelleenkin lisääntyä. On tosiasia, että rikollisuus lisääntyy. On tosiasia, että huumausaineitten käyttö nuorison keskuudessa on leviämässä. Arvostukset muuttuvat, niin kuin äsken väitin, niin että pitkäjännitteinen työ jää usein varjoon. On hämmästyttävä kontrasti, kun havaitsemme, että nuoret tieteenharjoittajat käyttävät tietokoneita ja elektroniikkaa ratkaistessaan heille uskottuja käytännön tehtäviä, mutta kun on kysymys politiikasta ja yhteiskunnallisista asenteista, niin he mielellään siteeraavat toistasataa vuotta vanhoja Marxin lausuntoja taikka Maon kirjaa eivätkä varmasti olisi valmiit muuttamaan kiinalaiseen olkikattosavimajaan.

Tämänkaltaisia esimerkkejä politiikan ja yhteiskunnallisen ajattelun alalta voitaisiin poimia enemmänkin. Ne viittaavat ristiriitoihin, ajan ongelmiin, mutta lienee niin, että monet näistä ristiriidoista ovat vain näennäisiä. Tarkemmin ottaen ei vallitsekaan sellaista ristiriitaa, kuin miltä ensin näyttää joka asiassa sanoisinkin nuoren ja vanhemman polven välillä. Monet seikat selittyvät sillä, että nuoret ikään kuin puhuvat eri

kieltä kuin vanhemmat. Monet vanhemman polven mielestä vääristyneet ilmiöt tietysti ovat tilapäisiä myöskin nuorison parissa. Tarkoitin tässä erityisesti äänekästä radikaalia opiskelijanuorisoa. Mehän emme tietysti tuota nuorisoa helposti voi tuomita, me vanhemmat, sillä heidän eivät esitä mitään muuta kuin niitä tietoja ja niitä ajatuksia, jotka he ovat saaneet vanhemmalta polvelta, edellisiltä sukupolvilta. Ainakaan minä en ole havainnut radikaalinuorison vaatimuksissa ainoatakaan omintakeista ajatusta, vaan ne ovat vaatimuksia, ajatuksia, joita on esitetty jo vanhalla ajalla eräitä ja useimpia niistä jo kymmeniä vuosia sitten. Kuinkapa muuten voisi ollakaan. Vaikuttaa siltä, että monissa tapauksissa vaivaa uskon puute niitä, jotka asettavat protestin lähes yksinomaisesti toiminta-alueeksi ja aliarvioivat pitkäjännitteisen, sitkeän järjestötyön merkitystä. Tämä seikka puolestaan ilmeisesti johtuu siitä, että kehityksen vauhtiteknillisillä aloilla huumaa. Nuorisollahan ei voi olla niin paljon kokemusta kuin vanhemmilla. Nämä nuorimmat ovat eläneet vain rauhan aikaa, jatkuvan elintason nousun ja ennennäkemättömän tekniikan nousun aikaa. He tietysti pyrkivät olemaan omalta kannaltaan johdonmukaisia, soveltamaan nopeata meininkiä joka alalla. Onhan sanottu työväenliikkeestä, että se on kuin polkupyörä: jos ei se kulje riittävän nopeasti eteenpäin, vaan pysähtyy, niin se kaatuu. Polkupyörällä ei voi pysytellä pystyssä paikallaan. Protesti ja mielenosoitus ovat yli sata vuotta kuuluneet työväenluokan toimintaan, ne ovat osa sen perinnettä. Mutta väkivallasta kansanvaltainen työväenliike päätti pidättäytyä jo 50 vuotta sitten. Protestilla ja mielenosoituksella on merkityksensä tänä päivänä, niin kuin sillä on ollut ennenkin, mutta tuskin juuri enempää kuin ennen. Edistys meidän aikanamme yhteiskunnallisissakin suhteissa, demokratian laajentamisessa on yleisesti ottaen nopeampaa kuin ehkä ikinä tätä ennen, ellemme ajattele äkkirysäyksiä, vaan rauhanomaista kehitystä. Vastuu ja käytännön työ poliittisella alalla jää ja sen demokratiassa tulee jäädä järjestöille, ja jotta järjestöt onnistuisivat, niin kuin tämäkin teidän Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliitto, niitten on uskottava itse ja levitettävä uskoa siihen, että pitävä pohja on pitkäjännitteisessä, usein arkipäiväiseltä tuntuvassa, mutta välttämättömässä järjestötyössä. Sen tehtävän hoitaminen, ylläpitäminen, vahvistaminen ohi ajankohtaisten vaikeuksien on pysyväisluontoisen tärkeätä. Toivotan teille siinä ja koko toiminnassa mitä parhaita menestystä."

Ulkolaisten kutsuvieraiden tervehdykset

Socialidemokraattisten Kansainvälisen Naisten Neuvoston pääsihteeri Pippa Harris esitti kokoukselle seuraavan tervehdyksen: "Arvoisa puheenjohtaja, hyvät ystävät! Minulle tuottaa erityistä iloa osallistua ensimmäistä kertaa Suomen Sosialidemokraattisten Naisten Keskusliiton liit-

tokokoukseen ja esittää sille Sosialidemokraatisten Naisten Kansainvälisen Neuvoston parhaat menestyksen toivotukset. Tervehdin liittokokoustanne myös Belgan, Saksan ja Sveitsin sekä kaikkien Internationaalin sisarjärjestöjen puolesta, jotka eivät ole voineet lähettää tänne edustajaansa. Teidän maallanne on erityinen sija lukuisten ihmisten sydämissä. Henkilökohtaisesti pahoittelen sitä, että kahdella aikaisemmalla Suomen vierailullani minulla on ollut niin lyhyt aika tutustua maahanne. Me, jotka olemme täällä muista maista, odotamme paljon niistä päivistä, jotka meillä on tilaisuus viettää kanssanne. Haluamme oppia järjestönne työstä ja toivotamme sydämemme pohjasta nyt ja tulevaisuudessa menestystä.

Puheen tulkitsi kokoukselle Helvi Saarinen.

Pohjoismaiden tervehdyksen esitti kokoukselle Nancy Eriksson Ruotsista sanoen seuraavaa: "Me olemme pohjolan sosialidemokraattisessa naisliitossa kiitollisia siitä, että olemme saaneet tulla kokoukseenne. Tuntemme olevamme kotonamme. Me pidämme teistä ja mielestämme on voimaa olla yhdessä. Kiitämme siis kutsusta!

Puheenjohtaja viittasi avauspuheenpuorossaan keskusteluun siitä, että tarvitaanko erillistä naisliikettä vai ei. Tämä ei ole mikään ideologinen kysymys, se on ennen kaikkea käytännön kysymys. On kysymys siitä, voimmeko me tuoda itsemme tarpeeksi hyvin esille, jos olemme miesten kanssa samoissa järjestöissä. Tämä keskustelu, joka on käynnissä, haluaa hajoittaa, mutta työväenliikkeen järjestöjen tulee olla yhtenäisiä ja vahvoja. Ainoastaan siten ne voivat täysin työskennellä oikeuksiensa puolesta.

Ruotsissa vietetään ensi vuonna naisten äänioikeuden 50-vuotisjuhlaa. Suomessahan äänioikeus saavutettiin huomattavasti aikaisemmin. Vietämme tänä vuonna myös naisliittomme perustamisen 50-vuotismuistoa. Järjestömme aloittivat paljon aikaisemmin, mutta liittomme perustettiin 50 vuotta sitten. Me emme näe liittoamme vanhana talona, joka on purettava, vaan sitä on edelleenkin rakennettava. Puolue vaatii meiltä, että meidän pitää olla vahvoja. Joka päivä saamme liittoomme kahdeksan uutta jäsentä, nuoria ja vanhoja. Mitä vikaa on vanhoissa? He tuovat samalla tavoin järjestöön voimaa kuin nuoretkin ja ovat usein paljon stabiilempia.

Vietämme juhlaamme ensi vuonna. Toivomme, että te tulette niihin myös. Me emme vietä juhlaamme vaatimattomasti, vaan luomalla suuren sosiaaliohjelman. Naisliitto on aina ollut radikaalein osa puoluetta ja sen on oltava sitä edelleenkin. Täytyy olla ideoita ja kasvaa eteenpäin.

Onnittelten teitä tämän suuren kokouksen johdosta ja toivotan kokouksellenne menestystä."

Puheen tulkitsi Hulda Böhling.

Puheenjohtaja Sylvi Siltanen kiitti kutsuvieraita tervehdyksistä

sanoen mm., että olemme kiitollisia niistä kannustavista sanoista ja myötätunnosta, jota olemme kutsuvierailta saaneet osaksemme. Tarvitsemme tukeanne ei ainoastaan tänään ja huomenna, vaan jatkuvasti siinä työssä, jota jatkamme tämän kokouksen jälkeen.

Tämän jälkeen laulettiin yhteisesti Työväen marssi.

Kokousedustajien valtuuksien hyväksyminen

Puheenjohtaja ilmoitti, että suoritetaan kokouksen päätösvaltaisuuteen kuuluvat toimenpiteet, joista ensimmäisenä on nimenhuuto. Sen suorittaa liiton sihteeri.

Sihteerin suorittaman nimenhuudon jälkeen luettiin valtakirjojen tarkastajien seuraavansisältöinen lausunto:

Olemme liittotoimikunnan nimeäminä valtakirjojen tarkastajina tarkastaneet maaliskuun 29—30 päivinä kokoontuvan Sos.-dem. Naisten Keskusliiton IV. edustajakokouksen edustajien valtakirjat ja todenneet ne asianmukaisiksi ja allekirjoituksilla varmennetuiksi. Ehdotamme, että kaikille niille varsinaisille edustajille, joiden valtakirjat ovat saapuneet liiton toimistoon sääntöjen määräämänä aikana, myönnetään täydet edustajavaltuudet ja heidän varaedustajilleen siinä tapauksessa, että varsinainen ei ole voinut saapua kokoukseen. Ehdotamme, että kokous päättää täysien edustajavaltuuksien hyväksymisestä niille edustajille, joiden valtakirjat ovat saapuneet myöhästyneinä. Esitämme myös esitys- ja puheoikeuden myöntämistä niille liittotoimikunnan alaisten työryhmien ja jaostojen jäsenille, joilla sääntöjen mukaan näitä oikeuksia ei muussa ominaisuudessa olisi. Läsnaolo-oikeutta ehdotamme kaikille kokousta seuraamaan saapuneille sosialidemokraattisen puolueen jäsenille.

Helsingissä maaliskuun 29 päivänä 1969.

Taimi Rinne-Virolainen !' Ulla Suhonen
Enni Sokka

Edustajavaltuudet hyväksyttiin, samoin myös valtakirjojen tarkastajien tekemät ehdotukset.

Kokouksen päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja luki keskusliiton säännöistä kohdan, jossa määrätään, miten edustajakokous on kutsuttava koolle ja sen jälkeen kokouskutsun, joka oli julkaistu Suomen Sosialidemokratissa syyskuun 15 päivänä 1968. Kutsu oli sisällöltään seuraava: "Sos.-dem. Naisten Keskusliiton edustajakokous pidetään maaliskuun 29—30 päivinä 1969 Helsingissä, Helsingin Työväentalon juhlasalissa alkaen ensimmäisenä kokouspäivänä kello 11. Jokainen keskusliiton jäsenjärjestö on oikeutettu lähettämään edustaja-

kokoukseen yhden edustajan kutakin jäsenmääränsä alkavaa 100-lukua kohden, kuitenkin enintään neljä edustajaa. Edustus määräytyy edustajakokousta edeltäneen vuoden jälkimmäiseltä vuosipuoliskolta keskusliitolle suoritettun liittoverotilityksen perusteella. Jokaisella jäsenjärjestöllä on oikeus tehdä edustajakokoukselle esityksiä, jotka on lähetettävä liittotoimikunnalle tammikuun 1 päivään 1969 mennessä. Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät ja työjärjestyksessä mainittavat asiat.

Helsingissä syyskuun 14 päivänä 1968.

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton liittotoimikunta".

Kun kokouskutsun suhteen ei ollut kenelläkään mitään huomauttamista, todettiin kokous sääntöjen määräämällä tavalla koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Sos.-dem. Naisten Keskusliiton IV edustajakokouksen osanottajat.

Helsingin Piiri

H:gin Sos.-dem. Keskusteluseuran naisj. Inkeri Airola

H:gin Sos.-dem. Naisyhdistys Helvi Lindblom, Kirsti Järvinen, Elvi Jauhainen

H:gin Sos.-dem. Ty naisj. Aili Oksanen

H:gin Taloustyöntekijäin Yhd. Hanna Möttönen, Hilda Tikkanen

Herttoniemen Sos.-dem. Yhd. naisj. Sirkka-Liisa Skriko

Kallion Sosialidemokraatit, naisj. Esteri Forsman, Aila Lönnqvist

Karjalan Sos.-dem. Naiset Hilja Kopponen

Käpylän Sos.-dem. Naisyhdistys Laila Leskinen, Vappu Lindblom

Myllypuron Sosialidemokraatit naisj. Martta Väyrynen

Poh.-Haagan Sos.-dem. Yhd. naisj. Maiju Ekström

Raittiusväen Sos.-dem. Yhd. naisj. Terttu Huotari

Roihuvuoren Sos.-dem. Naiset Lempi Olander, Hilma Savolainen

Sörnäisten Sos.-dem. Seura naisj. Taimi Rintala

Töölön Sos.-dem. Yhd. naisj. Kerttu Helander, Tuulikki Ilkka

Vallilan Seudun Sos.-dem. Naiset Maire Lindholm

Vallilan Ty naisj. Fiinu Collanus

Valtion Viran- ja Toimihaltijain H:gin Sos.-dem. Yhd. naisj. Tyyne Koskinen

Hämeen et. Piiri

Forssan Ty naisj. Lydia Blom

Hämeenlinnan Kunnantyöntekijäin ja Viranhaltijain Sos.-dem. Yhd. naisj. Eila Leskinen

Hämeenlinnan Sosialidemokraattinen Kerho naisj. Hilda Salomaa

Hämeenlinnan Ty naisj. Hilka Virtanen

Iittalan Ty naisj. Anni D. Tamminen

Lahden Sos.-dem. Naisyhdistys Liisa Survonon
 Launosten Ty naisj. Ritva Lampinen
 Oitin Ty naisj. Eila Selin
 Pekolan Ty naisj. Kerttu Pesonen
 Riihimäen Seudun Sos.-dem. Naiset Anita Ahti
 Riihimäen Ty naisj. Toini Ojanen
 Toijalan Ty naisj. Anna-Liisa Toivonen
 Turengin Ty naisj. Mirja Lohiniemi
 Valkeakosken Ty naisj. Aino Tuomenoja

Hämeen pohj. Naispiiri

Kalevan Sosialidemokraatit Elsa Nieminen
 Kuljun Sosialidemokraatit, naisj. Lyyli Lehtonen
 Lempäälän Ty naisj. Linnea Kyrönpalo
 Messukylän Sos.-dem. Naisyhdistys Aili Salomaa
 Mäntän Ty naisj. Anna Maria Saraluhta
 Nokian Ty. naisj. Laura Tainio
 Pispalan Sos.-dem. Ty naisj. Sanni Virta
 Ruoveden Sos.-dem. Ty naisj. Aura Salminen
 Sääksjärven Sos.-dem. Yhd. naisj. Liisa Välimäki
 Tampereen Kunnallisväen Sos.-dem. Yhd. naisj. Aira Myllymäki
 Tampereen Sos.-dem. Klubi naisj. Lempi Rothström
 Tampereen Sosialidemokraattiset Naiset Liisa Oksanen
 Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistys Elsa Kolinen, Inkeri Wilkman
 Tampereen Sos.-dem. Toveriseurann naisj. Irma Moisio
 Tampereen Sos.-dem. Yhd. naisj. Tellervo Koivisto, Anna-Liisa Pääkkö
 Uudenkylän Ty Toverit naisj. Marjatta Viitanen
 Vuohijoen Ty. naisj. Enni Mäkinen
 Ylöjärven pohj. Sd. Yhd. naisj. Anni Toimela

Joensuun piiri:

Ilomantsin Ty naisj. Rauha Veck
 Jakokosken Ty naisj. Laura Ryyänen
 Kiteen Sos.-dem. Ty naisj. Rauha Rintanen
 Kontiolahden Ty naisj. Anna Tarvainen
 Lieksan Sos.-dem. naisjaosto Siiri Heikkinen
 Nurmeksen Sos.-dem. Ty naisj. Kerttu Lappi
 Outokummun Sos.-dem. Yhd. naisj. Siviä Turunen
 Pankakosken Sos.-dem. Yhd. naisj. Kerttu Törnqvist
 Tohmajärven Kemien Ty naisj. Kaarina Malinen
 Uimaharjun Sos.-dem. Ty naisj. Marja-Liisa Gröhn
 Ylämyllyn Sos.-dem. Ty naisj. Sylvi Hirvonen

Kajaanin piiri

Kajaanin Sos.-dem. Ty naisj. Viivi Moilanen

Otanmäen Sos.-dem. Ty naisj. Rauha Tölli

Keski-Suomen piiri

Haapamäen Ty naisj. Aira Rättö

Jyväskylän kaup. Sos.-dem. Naisten Kerho Tyyne Hokkanen

Jämsän Ty naisj. Irma Saarela

Jämsänkosken Ty naisj. Tarja Koskinen

Kaipolan Ty naisj. Eila Hakaniemi

Keuruun Sos.-dem. Naisyhdistys Maija Usvamaa

Kinkomaan Sd. Ty naisj. Ellen Lehtonen

Konneveden Ty naisj. Raija Immonen

Liestuoreen Ty naisj. Aino Jääskeläinen

Multian Ty naisj. Irja Leinonen

Petäjäveden Ty naisj. Vappu Neijonen

Saarijärven Ty naisj. Liisa Vepsäläinen

Säynätsalon Ty naisj. Annikki Tuominen

Tikkakosken Sos.-dem. Ty naisj. Anni Rissanen

Viitasaaren Ty naisj. Irene Raatikainen

Äänekosken Ty naisj. Kaarina Kivelä, Hanna Sorri

Kuopion piiri

Harjamäen Sos.-dem. Yhd. naisj. Marja Kauhanen

Iisalmen Sos.-dem. Ty naisj. Sirkka Vihersola

Iisveden Sd. Ty naisj. Aune Jämsen

Kuopion Sos.-dem. Naisyhdistys Tyyne Tikkanen

Lapinlahden kk:n Sos.-dem. Ty naisj. Tyyne Lappeteläinen

Luttilan Sos.-dem. Ty naisj. Anni Kainulainen

Varkauden Ty naisj. Edla Heiskanen

Kymen piiri

Anjalan Sos.-dem. Ty naisj. Seija Hyvärinen

Haminan Sos.-dem. Naisyhdistys Hellin Nevalainen

Inkeröisten Sos.-dem. Naisyhdistys Sylvi Seppä, Helvi Helminen

Karhulan länt. Sos.-dem. Naisyhdistys Kirsti Lehvä, Lempi Horto

Karhulan Sos.-dem. Ty naisj. Aili Sunila

Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys Aira Roitto, Eevi Laine, Sirkka Pönttinen

Kouvola Ty naisj. Saima Pallasmäki

Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhdistys Lea Martelius, Hilja Ruusunen

Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys Aili Väre, Katri Sihvola, Esteri Humalisto

Länsi-Kotkan Sos.-dem. Ty naisj. Lilja Immonen
Metsolan Sos.-dem. Ty naisj. Aune Liukkonen
Neuvottoman Ty naisj. Sanni Mäkelä
Otsolan Sosialidemokraatit Vuokko Katainen
Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistys Elli Aronen, Laina Nurminen
Pyhtään Sos.-dem. Naisyhdistys Katri Lindfors
Summan Ty naisj. Paula Porkka
Tiutisen Sos.-dem. Naisyhdistys Meeri Sandberg
Voikkaan Sos.-dem. Naisyhdistys Rauha Nurminen

Lapin piiri

Ivalon Sos.-dem. Ty naisj. Tuulikki Sverloff, Saara Mäkineste
Karihaaran Sos.-dem. Ty naisj. Tyyne Arvila
Kemin Sos.-dem. Naisyhdistys Aune Karjalainen, Martta Ristimäki
Petäjäskosken Ty naisj. Elna Javanainen
Rovaniemen Sos.-dem. Ty naisj. Paula Autti
Saaren Sos.-dem. Yhd. naisj. Alli Malinen
Tornion Sosialidemokraatit Naisj. Aino Väyrynen
Veitsiluodon Sos.-dem. Ty naisj. Kaarina Kivimäki

Mikkelin piiri

Aholahden Ty naisj. Terttu Nuopponen
Anttolan Ty naisj. Aune Pyrhönen
Heinolan kaup. Sos.-dem. Ty naisj. Pirkko Torvikoski
Mikkelin Urheiluv. Sos.-dem. Yhd. naisj. Maire Haapasalo
Mäntyharjun Sos.-dem. Yhd. naisj. Irja Kupiainen
Pieksämäen Sos.-dem. Yhd. naisj. Irja Oranen
Rantasalmen Ty Sovinto naisj. Maire Puustinen
Savonlinnan Sos.-dem. Naisyhd. Maija Nykänen, Salme Virtanen

Oulun piiri

Iin Sosialidemokraatit naisj. Lyyli Päkkilä
Martinniemen Sos.-dem. Ty naisj. Elsa Lehojärvi
Oulun Sos.-dem. Naisyhdistys Hanna Ojala
Oulunsalon Sos.-dem. Ty naisj. Elsa Holappa
Raahen Sos.-dem. Ty naisj. Hellevi Tuohimaa
Taivalkosken Sos.-dem. Ty naisj. Oili Taivalkoski
Ylivieskan Sos.-dem. Naiset Anna Ojakangas

Saimaan piiri

Enson Ty naisj. Hilja Jyrkinen
Imatran Sos.-dem. Naisyhd. Eeva Lappalainen Aino Huittinen

Joutsenon Sos.-dem. Ty naisj. Aune Musto
 , Joutsenon Korvenkylän Ty naisj. Kirsti Vesivalo
 Lappeenrannan Ty naisj. Liisa Pyysing, Elin Salonen
 Lauritsalan Sos.-dem. Ty naisj. Anni Möttö
 Rasilan Sos.-dem. Ty naisj. Vieno Suikki, Aino Järvinen
 Simpeleen Sos.-dem. Naisyhdistys Elna Matikainen
 Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhdistys Hanna Kuittinen, Maire Manninen
 Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhd. Saimi Ryhänen, Lyyli Jäppinen

Satakunnan piiri:

Euran Ty naisj. Alma Rosendahl
 Harjavallan Sos.-dem. Ty Yritys naisj. Sylvi Savolainen
 Kankaanpään Ty naisj. Elma Kujanpää
 Kauttuan Sos.-dem. Ty naisj. Veera Kosunen
 Panelian Ty naisj. Helga Mäkilä
 Porin Sos.-dem. Naisyhdistys Aili Eskola, Aino Hahlman
 Rauman Sos.-dem. naisyhdistys Ida Kovanen
 Rauman Ty naisj. Ester Varho
 Ruosniemen Ty naisj. Hilikka Jansson
 Toejoen Sos.-dem. Naisyhdistys Saara Vuorenpää
 Uudenkoiviston Sos.-dem. Naisyhd. Aili Vuori

Turun piiri

Auran Ty Valo naisj. Hilikka Eino
 Halikon Märynummen Sos.-dem. Yhd. naisj. Martta Mäki
 Kurjenmäen ja Vasaramäen Sos.-dem. yhd. naisj. Laina Wall
 Kärsämäen Sos.-dem. Yhd. naisj. Fanny Paven
 Maarian Sos.-dem. Kilta naisj. Aino Lautamies
 Mynämäen Sos.-dem. Ty naisj. Hilikka Orava
 Nousiaisten Ty Jousi naisj. Vappu Kajala
 Nummenmäen Sos.-dem. Yhd. naisj. Kerttu Laaksonen
 Salon Sos.-dem. Ty naisj. Alli Aaltola
 Turun Karjal. Sos.-dem. Yhd. naisj. Anja Pihl
 Turun Kunnantönteck. Sos.-dem. Yhd. naisj. Irja Nurmio
 Turun Sos.-dem. Kilta naisj. Helmi Holmroos, Kaisa Weckman
 Turun Sos.-dem. Naisyhdistys Salli Peitsalo
 Turun Urheiluv. Sosialistiseura naisj. Salli Ruokonen
 Uskelan Ty naisj. Aili Nurmi

Uudenmaan piiri

Et. Espoon Ss.-dem. Ty naisj. Hilda Lilja
 Hyvinkäänkylän Ty naisj. Helena Lahti

Hyvinkään Rautatiel. Sos.-dem. Yhd. naisj. Martta Paasonen
 Hyvinkään Sos.-dem. Kerho naisj. Marja Virtanen
 Hyvinkään Sos.-dem. Naisyhdistys Kaija Pinnioja
 Itä-Hakkilan Sos.-dem. Yhd. naisj. Lyyli Alenius
 Jokelan Ty naisj. Hilkka Niemi
 Järvenpään Ty naisj. Hellä Niinikoski
 Karkkilan Sos.-dem. Ty naisj. Tuulikki Karjalainen
 Keravan Ty naisj. Sanni Hiltunen
 Keski-Espoon Sos.-dem. Yhd. naisj. Margit Loiske
 Korson Sos.-dem. Naisyhdistys Elisabet Järvinen
 Korson Sos.-dem. Ty naisj. Kaisu Myyrä
 Leppävaaran Sos.-dem. Naisten Kerho Riitta-Liisa Vepsä
 Leppävaaran Sos.-dem. Ty naisj. Anni Järvinen
 Nummelan Ty Elo naisj. Toini Helle
 Ojakkalan Ty Alku naisj. Sirkka Litja
 Orimattilan Ty naisj. Kaisa Lehtinen
 Porvoon Ty naisj. Liisa Viiva
 Rajakylän Sos.-dem. Yhd. naisj. Kirsti Tolmunen
 Rajamäen Ty naisj. Aune Ylönen
 Rekolan Ty naisj. Emmi Salonen
 Tapiolan Sos.-dem. Kerho naisj. Orvokki Komulainen
 Tikkurilan Ty naisj. Terttu Seitovaara, Evi Vesa
 Virkkalan Ty naisj. Elsa Tähtinen

Vaasan piiri

Huutoniemen Sosialidemokraatit naisj. Ritva Hiltunen
 Kokkolan Sos.-dem. Keskusteluseuran naisj. Esteri Rovio
 Laihian Sos.-dem. Ty naisj. Helena Koskela
 Palosaaren Sos.-dem. Ty naisj. Bertta Huhtakangas
 Pietarsaaren Sos.-dem. Ty naisj. Airi Puroaho
 Pietarsaaren Itänummen Sos.-dem. Ty naisj. Helvi Vasko
 Seinäjoen Sos.-dem. Naisyhdistys Milja Nenonen
 Seinäjoen Ty naisj. Helvi Tikkaaja
 Vaasan Sos.-dem. Toveriseura naisj. Laina Mansikkamäki
 Vaasan Ty naisj. Sylvia Sillanpää

Kokousedustajat, joiden valtakirjat olivat myöhästyneet

H:gin Kunnantyohtekijäin Sos.-dem. Yhd. naisj. Pia Virtakallio
 Idänpään Ty naisj. Sylvi Saari
 Uuraisten Ty naisj. Lempi Lappi
 Friitalan Ty naisj. Elli Saustamo
 Kylmäkosken Ty naisj. Aino Kangasaho

Kemijärven Ty naisj. Martta Puurunen
 Kuopion Ty naisj. Kaija Kröger
 Suonenjoen Ty naisj. Ester Alhainen
 Terijoen Ty naisj. Helmi Laitinen
 Musa-Liinaharjan Sos.demokraatit naisj. Saimi Kivelä
 Uotilan Sos.-dem. Naisyhdistys Kaisa Sjöblom
 Friherussin Sos. demokraatit naisj. Eija Grönfors
 H:gin Sos.demokraatit naisj. Aino Nousiainen
 Kerttulin Sos.-dem. Yhd. naisj. Aino Mäkinen
 Ulvilan Vanhankylän Ty naisj. Eva Venho
 Parkkarilan Sos.-dem. Ty naisj. Siiri Lyytikäinen
 Turun Vaatetusalan Sd. Yhd. naisj. Ritva Grönlund
 Kaukalahden Sd. Yhd. naisj. Aili Lahtinen
 Naantalın Ty. naisj. Hilikka Leino

Muut osanottajat

Kunniajäsenet

Helsingin piiri Edla Vuori, Maria Sinisalo, Hilja Sinervo, Alina Sirjola
 Et. Hämeen piiri Olga Ahti
 Pohj. Hämeen piiri Anna Viinamäki
 Mikkelin piiri Hilma Huttunen
 Oulun piiri Ida Tähtinen
 Kajaanin piiri Anni Nousiainen

Uudet kunniajäsenet

Helsingin piiri Lempi Lehto, Elli Lehtinen
 Kymen piiri Ida Koivisto
 Joensuun piiri Impi Karvonen
 Kuopion piiri Lyyli Nurmi, Edit Paasonen
 Oulun piiri Olga Kokko
 Turun piiri Inkeri Kalpa

Ulkolaiset kutsuvieraat

Sosialistisen Internationaalin Naisten Neuvoston pääsihteeri Pippa Harris, Ruotsista kansanedustaja Nancy Eriksson, Norjasta puheenjohtaja Sonja Ludvigsen, Länsi-Saksasta puheenjohtaja Anna-Annemarie Renger, Sveitsistä tri Susanne Steiner-Rost ja Belgiasta sihteeri Lisette Delepierre sekä naisten toimikunnan jäsen Yet Neuwelaerst.

Kotimaiset kutsuvieraat

Sos.dem. Puolue Sos.dem. Eduskuntaryhmä Veikko Helle

Suomen Sosialidemokraatti Eila Vuokko
 Sos.dem. Nuorison Keskusliitto Marita Tapaninen
 Nuorten Kotkain Keskusliitto Tenho Tuomainen
 Sos.dem. Raittiusliitto Erkki Kuoppala
 Kristillisten Sos.dem. Liitto Pekka Lampinen
 Työväen Sivistysliitto Olavi Hurri
 kulutusosuuskuntien Keskusliitto Pekka Kuoppala
 Työväen Urheiluseurojen Keskusliitto Hilikka Kujala
 Kotien Puolesta Keskusliitto Edit Terästö
 Työväen Matkailuliitto Hannu Hämäläinen
 Uudenmaan läänin maaherra Kaarlo Pitsinki

Liittoneuvoston jäsenet

Helsingin piiri Irja Lönnngren
 Et. Hämeen piiri Kerttu Rantanen
 Pohj. Hämeen piiri Linnea Kyrönpalo
 Keski-Suomen piiri Aune Salama
 Kuopion piiri Edit Terästö, Salli Nurmi
 Kymen piiri Kaija Lahti
 Lapin piiri Taimi Lainas
 Mikkelin piiri Irja Oranen
 Oulun piiri Hilikka Tervonen
 Saimaan piiri Vieno Suikki, Lyyli Kujala
 Satakunnan piiri Pirkko Valtonen
 Turun piiri Salme Koikkalainen
 Uudenmaan piiri Margit Loiske
 Vaasan piiri Laila Ketola

Lisäjäsenet

Et. Hämeen piiri Taimi Vehviläinen
 Pohj. Hämeen piiri Anni Flinck
 Keski-Suomen piiri Eeva Saastamoinen
 Kymen piiri Sirkka-Liisa Oksanen, Katri Lindfors
 Mikkelin piiri Anni Karttunen
 Lapin piiri Hellin Väyrynen
 Oulun piiri Hanna Ojala
 Saimaan piiri Arja Mönkäre
 Turun piiri Vappu Kajala
 Vaasan piiri Elvi Aro

Liittotoimikunnan jäsenet

Sylvi Siltanen

Tyyne Paasivuori
Taimi Rinne-Virolainen
Meeri Kalavainen
Pirkko Meriluoto
Sinikka Luja
Helvi Saarinen
Alli Lahtinen
Thelma Ollila

Piiritoimikunnan edustajat
Helsingin piiri Eila Vuokko
Et. Hämeen piiri Kyllikki Sakala
Pohj. Hämeen piiri Anni Plinck
Kajaanin piiri Rauha Lind
Kuopion piiri Vuokko Raatikainen
Kymen piiri Sirkka Volanen
Lapin piiri Taimi Lainas
Oulun piiri Kerttu Jämsä
Saimaan piiri Kerttu Piispa
Satakunnan piiri Saima Reunanen
Turun piiri Ritva Grönlund
Uudenmaan piiri Aili Aalto
Vaasan piiri Seidi Kuusisto

*Liittotoimikunnan alaisten jaostojen ja työryhmien jäsenet
jotka eivät ole kokousedustajia.*

Helinä Halava
Margit Eskman
Jenny Johansson
Raili Ruusala
Svea Degerman
Lyyli Aalto
Leena Simonen
Elina Vuohio

Liiton toimihenkilöt
Ulla Suhonen
Enni Sokka
Marjatta Hyvönen
Eleonora Rautia
Sirkka-Liisa Hakala
Helga Niemi

Lehdistö

Suomen Sosialidemokraatti Jenny Johansson

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto Jenny Johansson

Kokousedustajia oli varaedustajineen 241 edustajaa. Heidän lisäksi oli kokouksessa liittoneuvoston, liittotoimikunnan, piiritoimikuntien edustajia, kutsuvieraita, kunniajäseniä, toimittajia ja toimitsijoita yhteensä 85 henkeä.

Kokousta seuraamaan oli saapunut joukko puolueen jäseniä.

KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Kokousvirkaikijat:

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokouksen puheenjohtajiksi Katri Lindfors, Maire Haapasalo, Elsa Kolinen ja Sylvi Silta-nen. Sihteereiksi hyväksyttiin liiton toimitsijat. Pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Maire Lindholm ja Riitta-Liisa Vepsä.

Äänten laskijoiksi valittiin niin ikään liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti Eva Lappalainen, Laila Mansikkamäki, Tyyne Tikkanen, Kerttu Törnqvist ja Linnea Kyrönpalo.

Puheenjohtaja huomautti, että jokaisessa valiokunnassa toimii kokoonkutsujana ensiksi mainittu henkilö.

Kokouksessa nimettiin seuraavat valiokunnat:

Puheenjohtaja ilmoitti, että liittotoimikunta ehdottaa nimettäväksi seuraavat valiokunnat: menettelytapavalio-kunnan, sosiaalipoliittisen valiokunnan, talouspoliittisen valiokunnan .kulttuuri- ja opintotyövaliokunnan sekä järjestöasioiden valiokunnan.

Menettelytapavalio kunta

Inkeri A i r o l a tiedusteli puheenvuorossaan, onko ollut tarkoitus, että kaikki henkilövalinnat käsitellään menettelytapavalio-kunnassa vielä tänään ja onko henkilövalinnoista tehtävä jo tänään kirjalliset luetteloidut ehdotukset, myös kohta yhdeksän, joka koskee liiton puheenjohtajan valintaa jne?

Puheenjohtaja Sylvi Silta-nen vastasi Inkeri Airolalle, että tarkoitus on kokouksessa edetä työjärjestyksen mukaisesti. Hän sanoi lisäksi, että valiokunnat alkavat työnsä välittömästi, kun ne on nimetty ja kun niille tulee asioita.

P a u l a P o r k k a ehdotti, että Saimaan piiristä valittaisiin menettelytapavalio-kuntaan Hanna Kuittinen.

T e r t t u S e i t o v i r t a ehdotti tilalleen Tuulikki Karjalaisen ilmoittaen, että hän joutuu olemaan osan aikaa pois kokouksesta.

P ä ä t ö s :

Kun Paula Porkan tekemää ehdotusta ei ollut kukaan kannattanut, raukesi ehdotus. T. Seitovirran esitys hyväksyttiin.

Menettelytapavaliokuntaan valittiin seuraavat henkilöt: Aili Eskola, Helvi Lindblom, Salme Virtanen, Hanna Ojala, Terttu Seitovirta (varalle Tuulikki Karjalainen) ja liittotoimikunnan edustajina Sylvi Siltanen sekä Tyyne Paasivuori.

Sosiaalipoliittiseen valiokuntaan liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti: Rauha Tölli, Mirjam Lohiniemi, Rauha Veck, Aili Puroaho, Salli Ruokonen ja liittotoimikunnan edustajina Alli Lahtinen sekä Helvi Saarinen.

Talouspoliittiseen valiokuntaan valittiin Tyyne Arvila, Siiri Heikkinen, Edla Heiskanen, Liisa Survonon, Kaija Pinnioja ja liittotoimikunnan edustajana Thelma Ollilla ja Margit Eskman.

Kulttuuri- ja opintotyövaliokuntaan valittiin Inkeri Airola, Anna-Liisa Pyykkö, Liisa Pyysing, Annikki Tuominen, Aune Karjalainen ja liittotoimikunnan edustajina Meeri Kalavainen.

Järjestöasiain valiokuntaan valittiin Aili Väre, Ellen Lehtonen, Anna Ojakangas, Vappu Kajala, Veera Kosunen ja liittotoimikunnan edustajina Sinikka Luja ja Taimi Rinne-Virolainen.

Järjestävän valiokunnan muodostivat puheenjohtajat ja sihteerit. Todettiin, että jokaisen valiokunnan kokoonkutsujana toimii ensiksi mainittu henkilö.

*Pöytäkirjan painattaminen***P ä ä t ö s :**

Hyväksyttiin liittotoimikunnan ehdotus, jonka mukaisesti kokouksesta laaditaan päätöspöytäkirja kuitenkin siten laajennettuna, että puheenvuorojen lyhennelmät sisältyvät pöytäkirjaan. Pöytäkirja postitetaan liiton jäsenjärjestöille v. 1970 alkupuolella, jolloin niiltä peritään kaksi markkaa jäsentä kohden kokouskulujen peittämiseksi.

Esityslistan, kokoussääntöjen ja työohjelman hyväksyminen

Inkeri Airola tiedusteli, että kohdassa 7 voisi saada selvityksen siitä, onko se muutosesitys, jos hän ehdottaa, että kaikki henkilövalinnat suoritetaan huomenna.

Puheenjohtaja totesi, että kun Airolan esitystä ei ole kukaan kannattanut, hyväksytään kokoussäännöt ja työohjelma edustajille jaetun monisteen mukaisesti. Muuten kokouksessa edetään esityslistan mukaisesti.

Kokoussäännöt

1. Esitys- ja päätösvaltaisia ovat niiden sos.-dem. naisyhdistysten ja

työväenyhdistysten naisjaostojen vakinaiset edustajat, jotka ovat suorittaneet keskusliitolle kuuluvan liittoveron vuoden 1968 loppuun saakka. Va-raedustaja käyttää äänioikeuttaan vakinaisen ollessa estyneenä.

2. Esitys- ja puheoikeus on liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenillä, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäsenillä, piiritoimikuntien edustajilla, liiton toimihenkilöillä ja niillä työryhmien jäsenillä, joilla ei liiton sääntöjen mukaan ole kokouksessa puhe- ja estysoikeutta ja joille kokous nämä oikeudet myöntää.

3. Jokaisella äänioikeutetulla edustajalla on päätöksiä tehtäessä yksi ääni. Äänten mennessä tasan voittaa se kanta, johon toimiva kokouksen puheenjohtaja yhtyy. Vaaleissa ratkaisee arpa. Vaalit toimitetaan umpilipuin, ellei kokous yksimielisesti toisin päättä. Äänestykset toimitetaan nostamalla esiin kullekin edustajalle jaettu edustajakortti.

4. Puheenvuorot on pyydyttävä kirjallisesti. Nimen lisäksi merkitään lapulle asia, mihin puheenvuoro halutaan. Puheenvuorot esitetään puhujapaikalta. Kokouspuheenvuoro saa kestää korkeintaan 10 minuuttia lukuunottamatta liittotoimikunnan esityksiin liittyviä alustavia puheenvuoroja.

5. Asia, jota ei ole mainittu edustajakokouksen esitysvihossa, ei voi tulla edustajakokouksen käsiteltäväksi, ellei se ole liittotoimikunnan esittämä tai ellei kokouksen päätösvaltainen enemmistö siihen suostu.

Työohjelma

Sos.-dem Naisten Keskusliiton IV edustajakokoukselle maaliskuun 29—30 päivinä 1969

LAUANTAINA maaliskuun 29 pnä

klo 11.00	Avajaismusiikkia: Helsingin Työväen Orkesteri
	Avajaispuhe: Keskusliiton puheenjohtaja Sylvi Silta-
	nen
	Veteraanien kukittaminen ja kunniakirjojen jako
	Laulua: Kulosaaren kisällit
	Kutsuvieraiden tervehdykset
	Työväen marssi
	Asioiden käsittelyä
14.00—15.30	Lounastauko
15.30—18.00	Asioiden käsittelyä
18.15	Käynti Miina Sillanpään muistomerkillä
19.30—21.00	Kansainvälinen naistenpäivän juhla

SUNNUNTAINA maaliskuun 30 pnä

klo 9.00	Helsingin Työväen Mieskuoro
----------	-----------------------------

- „ 9.15—12.00 Asioiden käsittelyä
- 12.00—13.30 Lounastauko
- „ 13.30—17.00 Asioiden käsittelyä
- „ 17.00 Kokouksen päättäminen

Keskusliiton toimintakertomukset vv. 1966, 1967 ja 1968

Sylvi Siltanen käytti ensimmäisen puheenvuoron mainiten mm. seuraavaa: "Me olemme kaikki voineet viime aikoina todeta sen, että kansainvälinen yhteistyö on laajentunut varsin merkittäväällä tavalla. Taloudellinen yhteistyö on Euroopassa saavuttanut eri kauppaliittoutumien puitteissa jo vakiintuneitakin muotoja, ja vaikka siinä tällä hetkellä näyttääkin olevan jonkinlaista hidastumista, niin suunta kuitenkin on edelleen sama. Meidän maamme etujen mukaista on seurata valppaasti mukana kaikkea sitä, mitä maailmassa tapahtuu, sillä eristäytyminen esim. taloudellisesta yhteistyöstä ei ole oikea vaihtoehto. Se merkitsisi tietoista jättäytymistä nykyaikaisen taloudellisen kehityksen ulkopuolelle. Tästä syystä myös meidän hallituksemme eduskunnan myötävaikutuksella ja tukemana on ollut aktiivisesti liikkeellä. Niin kuin jokainen teistä on voinut sanomalehdistäkin lukea, Suomi liittyi hiljattain täysivaltaisena jäsenenä OECD:hen, ja sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä mm. antoi tälle toimenpiteelle yksimielisen kannatuksensa. Nordek-suunnitelma on hallinnut poliittista keskustelua pitkän aikaa. Me olemme Sosialideokraattisessa Puolueessa jo perinteellisesti suhtautuneet myötämielisesti pohjoismaiden keskinäiseen yhteistyöhön ja sen edistämiseen kaikilla aloilla, ja näin ollen myös asenteemme Nordek-suunnitelman tutkimiseen ja sen edelleen kehittämiseen on ollut periaatteessa myönteinen. Meidän sosiaalidemokraattien on syytä toivoa, että se keskustelu, jota tästä suunnitelmasta maamme kauppasuhteiden, taloudellisen yhteistyön muodoista käydään, että se pysyisi asiallisella ja reaalilla pohjalla.

Kohta on kulunut kolme vuotta siitä, kun sosiaalidemokraatit pitkän oppositiokauden jälkeen siirtyivät maamme hallituspolitiikan johtoon. Se tapahtui ajankohtana, jolloin porvarillinen politiikka oli johtanut talouksemme suoranaiseen konkurssitilaan. Tästä syystä hallituksesta käsin jouduttiin toteuttamaan varsin suoraviivaista ja kovaakin politiikkaa, koska haluttiin saada elinkeinoelämämme rakenteellisin epäkohtiin korjaus. Hallituspolitiikassa on kiinnitetty päähuomio valtiotalouden tasapainottamiseen, yleiseen tulo- ja hintapoliittiseen vakauttamiseen, ulkomaisen vaihtotaseen tasapainottamiseen sekä teollisuuden ja palveluelinkeinojen laajentamiseen. Tässä vaiheessa voidaan todeta sosiaalidemokraattien johtaman hallituspolitiikan ainakin suureksi osaksi onnistuneen, ja se on saanut tunnustusta talouspoliittisten saavutustensa johdosta paitsi täällä kotimaassa myös rajojen ulkopuolellakin. Puolueemme hallituspo-

/.

liittisin ohjenuorina ovat olleet 8-kohdan ohjelman tavoitteet. Kysymyksessähän silloin, kun tämä 8-kohdan ohjelma tuli esille, ei ollut mikään katteeton vaalilupaus, niin kuin oppositio on halunnut väittää. 8-kohdan tavoiteohjelma oli puolueemme yhteistyötarjous muille puolueille ryhtyä yhdessä toteuttamaan siinä esitettyjä kohtia. On kohtuutonta näin ollen syyttää sosialidemokraatteja siitä, etteivät muut puolueet ole tunteneet riittävästi kiinnostusta tämän tavoiteohjelman toteuttamista kohtaan. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista eikä tarpeenkaan ryhtyä luettelemaan kaikkea, mitä tästä ohjelmasta jo on toteutettu ja mitä vielä on kesken, mutta sen voi huoletti sanoa, että paljon enemmän sitä on toteutettu, kuin mitä tämän ohjelman suoranaisten tukijoiden määrä on verrattuna eduskunnan koko vahvuuteen. Ja ohjelma toteutuu yhä. Erityisesti haluaisin korostaa sitä huomattavaa edistysaskelta, jota koulun uudistus merkitsee, joka oli 8-kohdan ohjelman viimeinen kohta. Me olemme nyt peruskoulun toteuttamisvaiheessa, sillä eduskunta hyväksyi v. 1968 hallituksen ehdotuksen peruskoulun puitelaiksi. Ei ole liioiteltua sanoa, että siirtyminen yhtenäiskouluperiaatteen pohjalle rakentuvaan peruskouluun on eräs tämän vuosisadan suurimpia ja laajakantoisimpia uudistuksia. Sen vaikutus tulee ulottumaan syvälle suomalaisen yhteiskunnan vastaiseen kehitykseen. Onhan kiistatonta, että kaikille oikeutta tekevä koulujärjestelmä on elinvoimaisen ja uudistuskykyisen demokratian perusedellytys.

Hallitusyhteistyöhön yleensä voitaneen olla kokonaisuutena ottaen suhteellisen tyytyväisiä. Laajapohjaisen enemmistöhallituksen ansiosta me olemme sivuuttaneet suurimmat taloudelliset karikot. Näistä vaikeuksista ovat tietysti joutuneet maksamaan korkean hinnan myös vähävaraiset ihmiset, sehän meidän on avoimesti myönnettävä, mutta on ollut pakko pitää tai on edelleenkin pakko pitää mielessä se, että hallituksen käytettävissä olleet talouspoliittiset vaihtoehdot eivät olleet erittäin moninaiset. Tulevaisuutta ajatellen voidaan todeta talouselämässä tapahtuneen käänteen parempaan. Noudatetun politiikan tuloksena niin julkisen kuin yksityisenkin yritystoiminnan laajenemisedellytykset on hallituksen toimenpitein luotu. Taloudellisen kasvun arvellaan tänä vuonna nousevan 6 prosenttiin, kun se taakse jääneinä vuosina on ollut vain 2 prosenttia vuodessa. Tasapainoisen kasvun turvaaminen myös lähivuosina edellyttää vakauttamispolitiikan jatkamista. Meillä ei ole varaa päästää inflaatiomyllyä samanlaiseen vauhtiin, jossa se oli porvarillisen hallitus- ja valtapolitiikan aikana. Niin ikään selviytyminen kiristyvistä kansainvälisestä kilpailusta asettaa meille suuri vaatimuksia hinta- ja tulopolitiikan suhteen. Vakauttamista on jatkettava, ja käsitykseni mukaan on kansanvaltaisessa työväenliikkeessä korostettava sitä, että vakauttamisen jatkoon tulee perustua nykyistä suuremmille palkankorotuksille eivätkä ne voi perustua prosenttilinjalle, vaan pennimääräisille korotuksille. Sosialidemokraattisen va-

kauttamispolitiikan tavoitteena tulee olla tuloerojen kaventaminen ja ennen muuta maamme vähävaraisen väestönosan ostokyvyn voimakas lisääminen. Sen ei pitäisi olla ristiriidassa kansantaloutemme kehityksen kanssa, päinvastoin taloudellinen kasvu edellyttää nyt kulutuskyvyn lisäämistä tavallisille ihmisille. Myönteisestä kehityksestä huolimatta työllisyysongelmahan on edelleen ratkaisematta riittävän tyydyttävällä tavalla. Vaikkans. suhdannetyöttömyys onkin supistunut lähes olemattomiin, on jäljellä noin 40.000 ihmistä, jotka elinkeinorakenteemme maatalousvaltaisuudesta johtuen eivät saa työtä. Kymmenen vuoden aikana on maataloudesta vapautunut noin 250.000 työläistä, suureksi osaksi ammattitaidottomia ihmisiä. Koska sosialidemokraattisen työväenliikkeen tämänkin ajankohdan keskeisin tavoite on työllisyystilanteen kestävä korjaaminen, on selvää, että vieläkin olisi pystyttävä nopeuttamaan teollisuuden ja muun yritystoiminnan kehitystä maassamme. Maatalouden vaikeudet ovatkin ehkä tämän hetken hallitsevin pulma. Voivuori kasvaa jatkuvasti lisääntyvällä vauhdilla. Siihen ei ole edes näköpiirissä kestävää parannusta. Se tilapäisratkaisu, joka suoritettiin voim alennusmyynnin muodossa, meni pahasti pieleen monesta syystä. Ensinnäkin se ei tuonut tilanteeseen mitään parannusta, mutta maksoi valtiolle lähes 30 milj. markkaa. Tämän alennusmyyntivoin ostivat suureksi osaksi varakkaat ihmiset varastoihinsa, josta sitä nyt käytetään uuden voivuoren samanaikaisesti kasvaessa. Ne, joille tällaisen halvemman voim käyttäminen olisi todella ollut elintärkeä kysymys, nimittäin köyhät ihmiset, heillä ei ollut varaa varastoihin ostamiseen eikä myöskään säilytyspaikkaa, jossa voim säilyminen pitemmäksi ajaksi olisi taattu. Kun lisäksi tuli Englannin ostorajoituspäätös, niin ylijäämävoim määrä nousee rajusti. Tämän lisäksi on viljan ylijäämävarasto, jonka markkinoiminen on niin ikään vaivalloista ja maksaa paljon valtiolle. Kun tätä runsauden pulaa katselee sitä taustaa vastaan, jonka muodostavat ne miljoonat ihmiset maapallolla, jotka elävät koko ikänsä puutteessa, jotka eivät edes tiedä, miltä tuntuu se, ettei ole nälkä. Ihmiset kuolevat suorastaan nälkään, eikä meidän eikä kaikkien muiden Euroopan maiden liikatuohtantoa voida käyttää näiden ihmisten hyväksi. Se osoittaa, että jokin vika tässä systeemissä on. 8-kohdan ohjelmamme maatalouspolitiittisessa osassa sanotaan mm., että meidän kotimainen tuotantomme saatetaan vastaamaan kotimaista kulutusta. Jos tämä ohjelma-kohta olisi hyväksytty kolme vuotta sitten ja yhteiskuntamme kaikki osapuolet olisivat määrätietoisesti pyrkineet tämän tavoitteen toteuttamiseen, olisivat kenties rasvavaikeudet nyt hieman pienemmät. Tämä ei ole jälki- viisautta, koska se esitettiin jo kolme vuotta sitten. Tämän ope- tuksen jälkeen on kiinnitettävä entistäkin suurempi huomio rakenteelli- seen tuotantomuutokseen elinkeinoelämässämme, mikä maatalouden koh- dalla muutenkin on välttämätöntä.

Työllisyystilanteen muodostuminen niin sitkeäksi ja vaikeaksi, kuin me kaikki tiedämme sen muodostuneen, on pakottanut etsimään erilaisia keinoja ja uusia ulospääsytietoja. Tästä syystä sekä sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä että puolueenuevosto ovat hiljattain kiirehtineet tehokkaasti työttömyysvakuutusjärjestelmän pikaista toteuttamista. Eläkeikärajan alentaminen on myös ollut pohdinnan alaisena, tällöin nimenomaan raskaissa ammateissa ja vapaaehtoisuuden pohjalta niin, että ne, joille työssä käyminen on muodostunut hyvin raskaaksi heikentyneen terveyden ja alentuneen työkyvyn vuoksi, voisivat aikaisemmin siirtyä eläkkeelle. Erityistä painoa on pantu sille seikalle, että samalla kertaa ei samalla kertaa ei sama henkilö nosta eläkettä ja palkkaa. Tällainen valikoiva eläkejärjestelmä saattaisi olla paikallaan erityisesti juuri raskaissa ammateissa ja työllisyysherkillä aloilla.

Naisten asema maamme työmarkkinoilla on tunnetusti heikompi kuin miesten. Tasa-arvoisuutta ei työelämässä ole vielä toteutettu. Esim. teollisuudessa miesten ja naisten palkkojen välillä on ero noin 40 pros. Monissa tapauksissa samaa työtä tekevä nainen ansaitsee huomattavasti vähemmän kuin hänen rinnallaan työskentelevä mies. Tämä ei voi olla oikein, ja sen vuoksi meidän on edelleen jatkuvasti vaadittava korjausta tähän epäkohtaan. Samapalkkaisuussuositus, jonka eduskunta on hyväksynyt, ei ole yksinään pystynyt tuomaan korjausta tässä asiassa, kun sen sopimuksen valvontaa ei ole määrätty minkään elimen tehtäväksi. Olemme useaan otteeseen pyytäneet hallitukselta esitystä Kansainvälisen Työjärjestön sopimuksesta, joka kieltää kaikenlaisen syrjinnän työmarkkinoilla, tämän esityksen tuomista eduskuntaan eduskunnan ratifioitavaksi. Pääministeri on henkilökohtaisesti haastattelutunnillaan antanut siitä lupauksen. Naisten asemaa tutkiva komitea on esittänyt sosiaaliministeriölle myöskin tätä puoltavan lausuntonsa. Ja nyt odotamme jälleen hallituksen toimenpiteitä asiassa. Toivottavasti niitä ei nyt enää tarvitse odottaa kauan. Keskusliittomme taholta on useissa yhteyksissä korostettu jatko- ja uudelleen koulutuksen merkitystä työllisyystilanteen parantamisessa naisten kohdalla, sillä nimenomaan keski-ikäisten naisten työttömyys on muodostunut polttavaksi ongelmaksi. Näissä valtiotaloudellisesti vaikeissa olosuhteissa eivät mahdollisuudet lisätä sosiaaliturvaa ole olleet niin suuret, kuin me sosialidemokraatit olisimme toivoneet. Kuitenkin on merkittäviä uudistuksia myös tällä alalla saatu aikaan. Paasion hallitus saattoi voimaan perhe-eläkelain työsuhteessa oleville. Niin ikään on toteutettu valtion perhe-eläkelaki, ja yleinen perhe-eläkelaki tulee voimaan tämän vuoden lokakuussa, jolloin siitä pääsee osallisiksi noin 75.000 ihmistä. Valitettavasti siihenkin lakiin jäi eriarvoisuuspykälä, niin että naiset ja miehet perhe-eläke-edun jättäjinä eivät ole samanarvoisia. Siitä asiasta eduskunta kuitenkin meidän ryhmämme esityksestä hyväksyi tutkimusponnen,

ja toivotaan, että vuoden 1970 alusta päästään tässä asiassa samanarvoiseksi. Ne eläkepoliittiset uudistukset, joita on suoritettu ja suunniteltu suoritettaviksi, ne perustuvat tarveharkintaan. Pyrkimyksenä on lisätä turvallisuutta nimenomaan vähävaraisten eläkkeentarvitsijoiden keskuudessa.

Vaikea asuntotilanne erikoisesti suuremmissa asutuskeskuksissa muodostaa tämän päivän yhteiskunnassa oleellisen epäkohdan. Valtuuslain ansiosta vuokrankiskonta ja keinottelu on vähentynyt, mutta edelleenkin asuinkustannukset ovat erityisesti vähävaraista kansanosaa ajatellen kohtuuttomat. Tällä hetkellä valtio sijoittaa asuntotuotantoon yli kaksi kertaa niin paljon kuin Virolaisen hallituksen aikana, ja valtion rahoituksella on mahdollista tänä vuonna rakentaa noin 20.000 uutta asuntoa. Tähän suuntaan valtiovallan taholta on varmaan eteenkinpäin jatkettava.

Ensi vuoden valtiollisten vaalien vaalitaistelu on jo alkanut kaikilla tahoilla. Myös meidän keskusliittomme yhdessä puolueen kanssa on lähtenyt jo liikkeelle. Puoluetoimikunnan päätöksen mukaisesti esiinnyimme, kuten puolueemme perinteet edellyttävät, itsenäisenä sosialidemokraattisena vaaliliittona. Me haluamme antaa valitsijoille sosialidemokraattisen vaihtoehdon. Lähtökohdat eduskuntavaaleihin ovat sosialidemokraattien kannalta nähdäkseni hyvät. Me saimme kunnallisvaaleissa koko maassa noin 24 prosenttia kaikista äänistä, mikä on vain yhden prosenttiyksikön vähemmän kuin v. 1964 kunnallisvaaleissa. Viimeaikaiset mielipidetutkimukset ovat osoittaneet, että me olemme kyenneet säilyttämään tämän johtoasemamme edelleen. Ja kun otamme huomioon sen, että opposition hyökkäykset ovat pääasiassa kohdistuneet juuri sosialidemokraatteja vastaan, niin tilannetta voidaan pitää kannaltamme varsin hyvänä. Menestys vaaleissa ei tietenkään tule ilmaiseksi eikä pelkkien mielipidetutkimusten varassa, vaan ainoastaan aktiivisella työllä. Onnistuminen näissä vaaleissa riippuu ratkaisevasti siitä työstä, jota järjestöväki tekee, sosialidemokraattisista naisista ja miehistä. Korostan tässä yhteydessä naisten keskeistä merkitystä taistelussa sosialidemokratian puolesta. Jos emme kykene riittävällä tavalla tavoittamaan naisia, ei puolueemme onnistu ratkaisussa vaalitaistelussa. Vastuu velvoittaa keskusliittoamme ja kaikkia maamme sosialidemokraattisia naisia. Puolueemme vaalitunnus on työ — tasa-arvo ja turvallisuus. Näihin kolmeen sanaan pelkistyvät yhteiskuntapoliittiset tavoitteemme siirryttäessä vuodelle 1970."

Poliittisen katsauksen jälkeen käsiteltiin toimintakertomukset kolmen viimeksi kuluneen vuoden ajalta ja hyväksyttiin yksimielisesti.

Sylvi Siltanen käytti puheenvuoron ja ilmoitti kunniajäsenien kukittamisen yhteydessä sattuneesta erehdyksestä, jolloin Anni Nousiaisen nimi oli jäänyt mainitsematta. Hän sanoi, että olemme kiinnittäneet kukan veteraanimme rintaan, jolloin kokous osoitti kunniajäsenelle suosiotaan.

Ilmoitusasioita

Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti, missä huoneessa kukin valiokunta kokoontuu ja sen, että kokoussalkkuihin on jaettu moniste, josta selviää mitä asioita kukin valiokunta käsittelee. Tämän lisäksi hän ilmoitti, että ruokailulippuja saavat ostaa kokouskansliasta ne, joilla ei ole muutoin ruokailuun oikeuttavaa korttia.

Ruokailutauko klo 14—15.30.

Puheenjohtajan valinta

Salli Ruokonen ilmoitti puheenvuorossaan, että Turun Seudun Sos.-dem. Naispiiri päätti esittää liiton puheenjohtajaksi edelleen Sylvi Siltasen.

Kannatuspuheenvuoroja käyttivät: Hanna Ojala, Aune Karjalainen, Ester Forssman, Laila Leskinen ja Paula Porkka.

Porin ja Kotkan naisyhdistysten taholta jätettiin kirjallinen ehdotus Sylvi Siltasen puheenjohtajuudesta.

Inkeri Airola totesi puheenvuorossaan, että nyt ollaan henkilövalinnoissa eikä menettelytapavaliokunta ole saanut vielä yhtään työtä. Hän viittasi myös siihen, että kun on paheksuttu ajantuhlausta tällaisten asioiden käsittelyyn, on paikallaan juuri näiden asioiden perusteellinen pohdinta. Edelleen Airola mainitsi, että on pohdittava sitä, mikä on parasta naisliikkeelle ja puolueelle. Puheenvuoronsa päätteeksi hän yhtyi kannattamaan Siltasen valitsemista liiton puheenjohtajaksi.

P ä ä t ö s :

Keskusliiton puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Sylvi Siltanen.

Sylvi Siltanen käytti puheenvuoron kiittäen luottamuksesta ja toivoi, että hyvä yhteistyö säilyisi tästä eteenpäinkin.

Sihteerin valinta

Hanna Ojala ehdotti liiton sihteeriksi edelleen valittavaksi Taimi Rinne-Virolaisen.

Kannatuspuheenvuoroja käyttivät Ester Forssman ja Paula Porkka.

Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseuran Naisjaosto jätti kirjallisen esityksen, jossa ehdotettiin liiton sihteeriksi Liisa Vasama.

Maire Lindholm ja Laila Leskinen käyttivät puheenvuoron, joissa he esittivät sihteeriksi Rinne-Virolaista.

Inkeri Airola käytti puheenvuoron mainiten mm. seuraavaa: "Äskeinen vaali meni yksimielisesti. Keskusliiton sihteerin virka on erittäin vaativa

nimenomaan sen takia, että sihteeri valmistelee asiat, tekee ehdotukset ja myöskin kerää materiaalin jne. Meillä on ollut nyt liiton sihteerinä Taimi Rinne-Virolainen kymmenkunta vuotta, ja jos ajattelemme yleensä tällaisten keskusliittojen sihteereitä, niin heidän työtaakkansa on tavattoman suuri. Siinä ei kysytä ollenkaan 8 tunnin työpäivää eikä sunnuntaivapaita sen enempää kuin lauantaivapaitakaan, vaan se on ympärivuorokautista ja ympärivuotista työtä. Silloin täytyy olettaa, että myöskin ihmisen voimat vähenevät vähitellen. Meillä yleensä työväenliikkeessä on tapana pitää joitakin virkoja liian kauan yhden ihmisen taakkana. Meillä pitäisi olla työväenliikkeessä uurempi vaihtuvuus, jotta ei yhtä ja kahta ihmistä muserrettaisi sen työtaakan alle ja jolloin häneltä myöskin häviää kosketus ympäristöön ja ympärillä olevaan maailmaan, koska hän ei yksinkertaisesti ennätä omilta töiltään paneutua niihin virtauksiin, joita maailma on tällä hetkellä täynnä. Tästä asiasta keskusteltiin Sos.-dem. Keskustelu-seuran Naisjaostossa ja todettiin juuri tämä, jonka nyt olen tuonut kokoukselle ilmi. Sen vuoksi me myöskin päädyimme siihen, että me ehdotamme Liisa Vasamaa keskusliiton sihteeriksi. Nyt kuitenkin tietysti tulee esille niin paljon muita asioita, jotka eivät saisi vaikuttaa tämän asian käsittelyyn, mutta me olemme myöskin ihmisiä, emmekä me voi vain ajatella asiaa asiana, vaan me myöskin otamme henkilön siinä asian yhteydessä esille. Ja vaikka me ehdotamme Liisa Vasamaa keskusliiton sihteeriksi, niin me emme tällä halua millään lailla esittää epäluottamuslausetta Taimi Rinne-Virolaista kohtaan, vaan me toivoisimme, että keskusliitto tai puolue myöskin huomaisi tämän ja valmistaisi jatkoon sitten sen mukaan, mitä edustajakokous päättää. Helsingin piirin edustajien kesken pidimme äsken pienen neuvottelukokouksen, ja siellä myöskin tuli esille se, että keskusliitto ei ole huomannut sitä, että kasvattaisi, uusia ihmisiä näihin tehtäviin, joita nyt täällä hetkellä hoitavat jotkut muut henkilöt. Me hyvin helposti annamme asioiden mennä vuodesta toiseen ja sitten yhäkikiä päädyimme siihen tilanteeseen, jolloin on pakko olosuhteitten ja inhimillisyyden takia valita uusi ihminen. Silloin huomaamme, että meillähän ei olekaan kasvatettu ketään siihen tehtävään. Ja tämän vuoksi minusta valittavan keskusliiton liittotoimikunnan tehtäväksi pitäisi jättää myöskin tämän valmistelu. Kun meidän on pakko suorittaa sihteerin valinta, niin meillä pitäisi olla ihminen kasvatettuna sitä tehtävää varten. Me varmasti kotikentällä purnaamme yhdestä ja toisesta asiasta, mutta sitten, kun pitää julkisesti tunnustaa mielipiteensä, vetäydymme kuoreen emmekä me uskalla esittää mielipiteitämme. Jos ei omassa piirissä sanota henkilökohtaisia mielipiteitä, ilman että niitä käsitetään loukkaukseksi ketään kohtaan, niin emmehän me pääse tässä asiassa, en tarkoita tätä sihteeriasiaa, vaan yleensä omissa asioissamme eteenpäin. Sen vuoksi liittotoimikunnan pitäisi tarkkaan harkita tätäkin asiaa ja miettiä, eikö sillä

ole mahdollisuutta siihen, että se alkaa kasvattaa uutta sihteerää. Siinä me varmasti olemme kaikki yhtä mieltä, että nykyinen sihteeri on hoitanut todella tehtävänsä hyvin ja paneutunut asioihin. Siinä ei kai kellään ole mitään muuta sanottavana. On erittäin hedelmällistä, että ei pelkästään menettelytapavaliokunta, vaan myöskin edustajakokous kokonaisuudessaan keskustele tällaisista asioista ja ehkä myöskin sihteerin työtä helpottaakseen antaa ohjeita ja toivomuksia, mitä sihteeriltä odotetaan ehkä enemmän kuin tähän asti. Jos me emme keskustele, me teemme silloin juuri niin kuin puolueen Säännöt eivät salli meidän tekevän. Toivon todellakin, että edustajakokous nyt tässäkin asiassa pysyy asiallisella linjalla ja tekee myös hyvän päätöksen. On muistettava, että maailma ei lopu tähän edustajakokoukseen eikä vielä seuraavaankaan, vaan että se jatkuu ja me kaikki vanhenemme joka vuosi aina vuoden verran enemmän ja ketään ei saa pakottaa yli voimiensa tekemään töitä."

Riitta-Liisa Vepsä kannatti Inkeri Arolan ehdotusta, että Liisa Vasama valittaisiin keskusliiton pääsihteeriksi. Hän mainitsi mm., että nuorella ihmisellä on aina uusia ideoita tuotavanaan ohjelmien toteuttamiseen.¹

Hilda Salomaa mainitsi puheenvuorossaan, että näyttää siltä kuin pyrittäisiin vanhojen syrjintään. Hän viittasi myös siihen, että keskusliiton tehtäväkenttä on 10 vuoden aikana niin paljon laajentunut, että tarvittaisiin kaksi sihteerää. Salomaa ehdotti, että Taimi Rinne-Virolainen valittaisiin pääsihteeriksi ja helsinkiläisten ehdokas palkattaisiin apulaissihteeriksi.

Anni Flinck viittasi Miina Sillanpään sanontaan: "nuoruus on sellainen vika, joka meistä kaikista häviää ja kaikki muut viat voimme pitää mukanaamme loppuun asti". Puhuja jatkoi sanoen mm. "jos me sosialidemokraattisina naisina hyväksymme periaatteen, että ihminen täytettyään 40 vuotta, on liian vanha hoitamaan tehtäviään niin hyväksymme juuri sen käytännön, jota yhteiskunnassamme tällä hetkellä yleisesti käytetään sen ikäisiä työntekijöitä kohtaan. Siksi periaatteellisenakaan kysymyksenä me emme voi tästä lähteä. Jos nykyistä sihteerää kohtaan olisi ollut jotain huomauttamista olisi se pitänyt tehdä toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä. Ne hyväksyttiin kuitenkin yksimielisesti. On luonnonmukaista, että myös keskusliitossa pitää tähdätä siihen, että on kasvamassa uusia ihmisiä. Olen samaa mieltä kuin Salomaa, että liitolla pitäisi olla mahdollisuus palkata lisää työvoimaa, mutta kun ajatella lähikuukausia ja niitä tehtäviä, jotka myös tällä järjestöllä on edessään niin kyllä meidän pitäisi lähteä eteenpäin niillä voimilla, jotka ovat tottuneet yhdessä työskentelemään. Jos liittotoimikunnalla on mahdollisuuksia tulevaisuudessa palkata tämä henkilö, jota on ehdotettu sihteeriksi."

teeriksi, niin sitä olisi harkittava. Katsoisin, että Taimi Rinne-Virolainen jatkaa tehtäviään".

Saimi Ryhänen sanoi, että Vuoksenniskan Naisyhdistys käsitteli virkailijakysymystä ja totesi, että sekä puheenjohtaja että sihteeri ovat hoitaneet loistavasti tehtäviään. Kannatti Rinne-Virolaista sihteeriksi ja ilmoitti, että Vuoksenlaakson toisetkin järjestöt ovat yhtyneet tähän kantaan.

Aira Roitto ehdotti Kotkan Sos.-dem Naisyhdistyksen puolesta, että sihteeriasia siirrettäisiin menettelytapavaliokunnalle.

Ester Forssman oli sitä mieltä, että onko tarpeellista viedä tätä asiaa menettelytapavaliokunnalle, kun suuri kannatus on Rinne-Virolaisen puolella. Puhuja luetteli Liisa Vasaman luottamustehtävät ja oli sitä mieltä, että jahka hän ensin oppii näissä, tulisi vasta sen jälkeen johtamaan meitä.

Puheenjohtaja suoritti koeäänestyksen ehdokkaista ja tiedusteli, peruuttaako Kotkan Naisyhdistys ehdotuksensa, että asia lähetettäisiin menettelytapavaliokunnalle. Hän sai tietää, että peruuttaa. Puheenjohtaja kutsui ääntenlaskijat koolle ja ilmoitti, että kokouksessa on ehdotettu kahta henkilöä, mutta äänestyslippuun kirjoitetaan yksi nimi.

P ä ä t ö s :

Sihteeriksi valittiin Taimi Rinne-Virolainen 193 äänellä, Liisa Vasaman saadessa 28 ääntä. Yksi äänestyslippu oli hylätty.

Taimi Rinne-Virolainen esitti kokoukselle kiitoksensa luottamuksesta ja toivoi, että hyvä yhteistyö jatkuisi, vaikka hänet valittiinkin äänestyksen perusteella. Hän sanoi olevansa samaa mieltä kuin eräät kokousedustajat, että nuorta voimaa pitäisi saada kasvamaan ja että liitossa tarvittaisiin kansainvälisiä asioita ja opintotoimintaa hoitava sihteeri.

Ilmoitusasioita

Sihteeri ilmoitti, että menettelytapavaliokunta kokoontuu Helsingin Sos.-dem. Naispiiritoimistossa huone n:o 53. Edelleen, että liittotoimikunta ehdottaa muiden valiokuntien kokoontumista huomenaamuna klo 8.

Kansliassa on myytävänä keskusliiton 10-vuotishistoriikkia, jonka hinta on 10 markkaa kappaleelta. Kansliassa on myös tuhkakuppeja ym. myyntitavaraa.

Kansainvälinen naistenpäivänjuhla on Helsingin Työväenopistossa, joka alkaa klo 19.30.

Sihteeri ilmoitti edelleen, että liittotoimikunta ehdottaa tänä iltana kokouksen lopetettavaksi klo 18, jonka jälkeen on käynti Miina Sillanpään muistomerkin luona. Ehdotamme kokouksen jatkamista huomenaamuna klo 9. Hän huomautti myös, että matkakulut ja majoitusasiat pitäisi hoitaa kokouskansliassa ennen kokouksen päättymistä tänä iltana.

Valitaan liittotoimikunta

Alli Malinen käytti ensimmäisen puheenvuoron, jossa hän ehdotti liittotoimikuntaan Pohjois-Suomen edustajaksi Martta Ristimäen Kemistä.

Aune Karjalainen kannatti edellistä ehdotusta.

Puheenjohtaja kehoitti jättämään liittotoimikunnan jäseniä koskevat ehdotukset kirjallisina puheenjohtajan pöydälle.

Hilda Salomaa ilmoitti, että Etelä-Hämeen piiri on käsitellyt liittotoimikunnan vaalia koskevan asian ja jättänyt kokousta varten pöytäkirjan otteen. Puhuja oli sitä mieltä, että Etelä-Hämeen olisi saatava edustajansa liittotoimikuntaan, koska heidän piirin edustaja Helvi Saarinen on muuttanut Helsinkiin. Hän sanoi, että jos Helvi Saarisen oloa liittotoimikunnassa kieli-ihmisenä pidetään välttämättömänä, antakoon helsinkiläiset hänelle paikan. Keskustelun jälkeen asia lähetettiin menettelytapavaliokunnalle.

Liittoneuvoston valinta

Piirijärjestöjen ehdotuksen mukaisesti valittiin liittoneuvostoon varsinaisiksi ja heidän varajäsenikseen seuraavat henkilöt: Helsingin piiri Eila Vuokko varalle Maija-Liisa Larros, Hämeen et. piiri Kerttu Rantanen varalle Helmi Lappalainen, Hämeen pohj. piiri Liisa Oksanen varalle Linnea Kyrönpalo, Joensuun piiri Ellen Sykkö varalle Mirjam Pusruskainen, Kainuun piiri Hilikka Lumikari varalle Lahja Meriläinen, Keski-Suomen piiri Aune Salama varalle Ellen Lehtonen, Kuopion piiri Edit Terästä varalle Salli Nurmi, Kymen piiri Kaija Lahti varalle Aili Väre, Lapin piiri Taimi Lainas varalle Kaarina Murto, Mikkelin piiri Maire Haapasalo varalle Irja Oranen, Oulun piiri Tyyne Törmälä varalle Laila Heiskanen, Saimaan piiri Kerttu Piispa varalle Vieno Suikki, Satakunnan piiri, Pirkko Valtonen varalle Irja Terho, Turun piiri Salme Koikkalainen varalle Ritva Grönlund, Uudenmaan piiri Laura Suominen varalle Margit Loiske ja Vaasan piiri Seidi Kuusisto varalle Sylvia Sillanpää.

Tämän jälkeen puheenjohtaja huomautti, että lisäjäsenistä on ehdotukset jätettävä kirjallisina menettelytapavaliokuntaa varten.

Toimintasuunnitelma

Taimi Rinne-Virolainen esitteli toimintasuunnitelman sanoen mm. seuraavaa: "Keskusliiton sekä sen perus- ja piirijärjestöjen toimintaa on arvosteltu passiivisuudesta ja toimintamuotojen vanhentuneisuudesta. Nämä arvostelut huomioon ottaen onkin pyritty etsimään uusia työmuotoja, sen ohella että keskusliiton pääasiallisena tehtävänä on ollut naisten poliittisen aktiivisuuden lisääminen. Esitysviuhossa olevassa toimintasuun-

nitelmassa todetaan naisten äänestysaktiivisuuden lisääntyneen ja jonkin verran edustuksenkin viimeksi pidetyissä valtiollisissa ja kunnallisvaaleissa. Vaikka eteenpäin menoa on tapahtunut, emme sittenkään voi olla tyytyväisiä siihen, että naisten osuus poliittiseen päätöksen tekoon yhteiskunnassamme jää vähäiseksi. Tämä epäkohta on selvästi nähtävissä niin järjestöelämässä kuin myös muissa julkisissa luottamustehtävissä. Lohdutus, että naiset vaikuttavat asioiden kulkuun "keittiön kautta" jää laihaksi muistaen sen, että meillä on ollut äänioikeus niin kauan kuin on ollut. Edellä viitattu lähtökohta mielessämme valmistaudumme mm. tässä kokouksessa seuraavalle kolmivuotistaipaleelle. Vaikutusmahdollisuuksiemme lisääminen yhteiskunnallisten asioiden hoidossa on viime aikoina ruvennut järjestöjämme erityisesti kiinnostamaan. Tämä on jo sinänsä hyvän merkki. Samalla, kun kritisoiimme nykyistä vaihetta, yritämme löytää ratkaisun parempien tulosten aikaansaamiseksi. Tälle kokoukselle ovat eräät perusjärjestöt jättäneet toimintamuotojen kehittämiseen pyrkiviä aloitteita. Tosin näissä aloitteissa ei esitetä ratkaisuehdotuksia, miten ja minkälaisilla keinoilla vilkastuminen ja työmme ulospäin suuntautuva luonne saataisiin aikaan, mutta asian pohtiminen näin arvovaltaisessa kokouksessa rohkaisee odottamaan, että keksimme myös hyviä ohjeita toiminnan kehittämiseksi. Erääseen seikkaan haluan väärin käsitysten välttämiseksi kiinnittää huomiota. Olen ollut havaitsevinani, että usein järjestöissämme liian yksipuolisesti asennoidutaan odottamaan kaiken tietäviä ja päteviä ohjeita liittotoimikunnalta ja etenkin liiton sihteeriltä. Näissä asioissa ei yksi eikä kaksikaan pääskystä rakenna pesää, vaan on kehitettävä myös paikkakuntakohtaista aloitteellisuutta ja aktiivisuutta. Liittotoimikunta ja liiton sihteeri ovat velvollisia suunnittelemaan toimintakohteita ja yleisluontoisia ohjeita, mutta kaikkiin toimintatapahtumiin ei ensinnäkään voi jokainen jäsenistämme pelkästään käytännöllisistä syistä osallistua ja samanlaiset koko maata varten laaditut ohjeet eivät sovellu kaikille erilaisissa olosuhteissa toimiville järjestöille. Mainitsemani paikkakunta- tai järjestökohtainen kekseliäisyys on useassa tapauksessa tuottanut hyviä tuloksia ja kokemuksia, joita pitäisi soveltaa laajemmaltakin. Viittaan yhtenä esimerkkinä pienryhmätoimintaan, joka on opintokerhomuotoisena menestynyt eräissä yhdistyksissä niin hyvin, että suurin osa jäsenistöstä on löytänyt oman paikkansa ja oman tehtävänsä. Täällä myöhemmin lisenssiaatti Raili Ruusala selvittelee tutkimustaan, jonka yhteydessä ilmeisesti voimme todeta, miten paha heikko kohta järjestöissämme on tehtävien kasaantuminen samoille henkilöille ja jäsenistön passiivisuus. Liittotoimikunnan esittämässä toimintasuunnitelmassa on kiinnitetty suurta huomiota pienryhmätoimintaan tulevina vuosina.

Vaalitoiminta seuraavien eduskuntavaalien tiimoilta on jo alkanut. Puolueemme vaalitunnus TYÖ — TASA-ARVO — TURVALLISUUS sisältää

kaikki ne asiat, joita me sosialidemoraattiset naiset tulemme vaalityös-sämme esittelemään. Näihin sanoihin sisältyy taloudellisen kansanvallan ja oikeudenmukaisen tulonjaon vaatimus sekä tasa-arvo, joka muodostaa varsin keskeisen osan liittotoimikunnan esityksessä "Ihmisten yhteiskuntaa kohti". Kun aloitamme myöhemmin tämän esityksen käsittelyn, tulemme huomaamaan, että ohjelmalliset tavoitteemme yhteiskuntapoliittisten toimenpiteiden ohella ovat sellaisia, että myös toimintasuunnitelmissa ne on otettava huomioon.

Käytännöllistä vaalityötä silmällä pitäen tulee kiinnittää erityisesti huomiota passiivisiin äänestäjiin, jotka ovat nuorten ja kaikkein vanhimpien äänestäjäryhmien keskuudessa. N. 30 % äänestäjistä ratkaisee kantansa lähellä vaaleja. Näin suuri joukko vaikuttaa vaalin tulokseen ratkaisevasti. Toinen seikka on, johon pitäisi entistä paremmin paneutua, huomion kohdistaminen eri intressiryhmiin.

Varsinaisessa vaalivalistustyössä on pienryhmien toiminta ja henkilökohtainen valistustyö tehokkainta.

Viipymättä tämän enempää alustavassa puheenvuorossani, totean lopuksi, että liittotoimikunta ehdottaa järjestettäväksi kunnallispäivät ensi syksynä. Paikka ja tarkempi ajankohta ovat vielä sopimatta. Mikäli tässä suhteessa on toivomuksia, voidaan niistä jo tässä kokouksessa keskustella. Retkeilypäivät pyrimme säilyttämään edelleenkin toimintaohjelmassa samoin erilaisten seminaarien ja kurssien järjestäminen."

Raili Ruusala käytti suorittamastaan organisaatiotutkimuksesta puheenvuoron mainiten mm. seuraavaa: "Marras-joulukuussa 1968 ja tammi-helmikuussa 1969 on neljän piirin alueella suoritettu organisaatiota koskeva tutkimus. Kysely kohdistettiin sekä perusjärjestöihin "että puolueen jäseniin Uudellamaalla, Kymessä, Pohjois-Karjalassa ja Oulussa. Kysely osoitettiin kaikille näiden piirien yhdistyksille, mutta jäsenistöstä poimittiin tasavälinen näyte perustana vuoden 1968 II neljänneksen jäsenmaksulistat.

Puolueen jäsenistöstä on keskimäärin naisia 32 %, Piireittäin vaihtelu on 37—27 %, jos huomioimme yhdistysten antamat tiedot, mutta vain 15—17 %, jos vertaamme tietoihin jäsenmaksutilityslistoissa. Tämän mukaisesti näyttää siltä, että naiset jäävät rästiläisiksi useammin kuin miehet. Kymen piirin alueella, jossa on suuria, vanhoja naisyhdistyksiä, naisten osuus on 37 % naisyhdistykset huomioiden, mutta 21 % vain sekayhdistykset huomioiden. Tilityslistojen perusteella otetussa näytteessä naisten osuus on kaikissa piireissä varsin yhdenmukainen. Naisten osuus puolueen jäsenistössä on pieni ja siihen on syytä kiinnittää huomiota, koska äänestäjistä naiset muodostavat enemmistön. Tämän mukaan naisten osuus vaalityöntekijöinäkin jää vähäiseksi. Äänioikeutettujen naisten organisoituminen SDP:n vaalityön puitteissa vaihtelee 0,4 %:sta 3,4 %:iin ja

misten 1,2 %:sta 4,5 %:iin.

Iältään puolueen jäsenet ovat suhteellisen vanhoja — alle 35-vuotiaita on vain 18—27 %:iin piireittäin vaihdellen. Kymen piirissä on jäsenistö vanhinta. Paitsi naisten mukaan saaminen myös nuorten entistä suurempi aktivoiminen puolue toimintaan on aiheellista."

P ä ä t ö s :

Toimintasuunnitelma hyväksyttiin.

Liittoveron suuruuden määrääminen

Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti, että liittotoimikunta ehdottaa liittoveron pitämistä ennallaan eli 50 penniä jäsentä kohden vuodessa.

P ä ä t ö s :

Liittotoimikunnan ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti. Puheenjohtaja Elsa Kolinen ilmoitti, että päätämme kokouksen tältä päivältä ja aloitamme huomenna kello 9.

Toinen kokouspäivä

Kokouksen alussa esitti laulua Helsinign Työväen Mieskuoro, jonka jälkeen suoritettiin nimenhuuto.

Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja Aili Eskola käytti puheenvuoron, jossa hän esitteli, ketä menettelytapavaliokunta ehdottaa liittotoimikuntaan valittavaksi: Martta Ristimäki, Meeri Kalavainen, Tyyne Paasivuori, Helvi Saarinen, Sinikka Luja, Pirkko Meriluoto, Anni Flinck ja Margit Eskman.

Keskustelua

Liisa Survonon ehdotti liittotoimikuntaan Lyyli Aallon.

Hilda Salomaa kannatti Survoson tekemää ehdotusta.

Aira Roitto ehdotti liittotoimikuntaan Sirkka Liisa Oksasen.

Paula Porkka kannatti ehdotusta.

Liisa Survonon ehdotti vaalin suorittamista.

Riitta-Liisa Vepsä vaati, että vaalissa on otettava huomioon kaikki ehdotetut henkilöt.

Katri Lindfors oli puheenvuorossaan sitä mieltä, että ei ole oikein valita aina samoja henkilöitä liittotoimikuntaan.

Hilda Salomaa yhtyi Lindforsin kantaan ja ehdotti koevaalin suorittamista siitä, ollaanko kokouksen puheenjohtajan kannalla, että asia lähetetään takaisin menettelytapavaliokuntaan, vai suoritetaanko vaali välittömästi.

Rinne-Virolainen selosti liittotoimikunnan kokoonpanoa siltä kannalta, miten se on parhaiten kokouksiin saatavissa, miten liittotoimikunnan jäsenet voivat liiton asioissa matkustella eri puolilla maata ja mitkä ovat liitolla taloudelliset mahdollisuudet matkoista aiheutuvien kus-

tannusten suorittamiseen.

Alli Eskola käytti puheenvuoron, jossa ilmoitti, että menettelytapavaliokunta ei pyrkinyt siihen, että liittotoimikunnan jäsenet olisivat kaikki kansanedustajia, mutta pyrittiin ajattelemaan asiaa taloudellisesti. Lisäksi hän huomautti, että Satakunnasta ei ole aikaisemmin ollut edustajaa liittotoimikunnassa.

Riitta-Liisa Vepsä uudisti vaatimuksensa, että kaikki liittotomikuntaan asetetut ehdokkaat on otettava vaalissa huomioon.

Anni Flinck oli puheenvuorossaan sitä miltä, että liittotomikunnasta olisi saatava työkykyinen. Ei ole kysymys siitä, ovatko liittotoimikunnan jäsenet kansanedustajia vai ei. Itse hän kieltäytyi ehdokkuudesta liittotoimikunnan jäseneksi.

Pia Virtakallio totesi kansanedustajien olevan muutenkin työvelvollisia ilman, että ovat liittotoimikunnassa. Hän huomautti, että he tekevätkin työtä — ainakin vaalien edellä.

Päätettiin suorittaa äänestys. Puheenjohtaja ilmoitti, että äänestyslippuun saa kirjoittaa kahdeksan nimeä, koska sääntöjen mukaan liittotomikuntaan kuuluu kymmenen jäsentä ja puheenjohtaja sekä sihteeri on jo valittu.

Liittotoimikunnan vaalin tulos

Meeri Kalavainen 175 ääntä, Tyyne Paasivuori 160, Sinikka Luja 156, Margit Eskman 153, Martta Ristimäki 143, Lyyli Aalto 131, Helvi Saarinen 128 ja Pirkko Meriluoto 106. Nämä kahdeksan tulivat valituiksi liittotoimikuntaan.

Seuraavaksi ääniä saaneiden ehdokkaiden järjestys oli seuraava: Anni Flinck 104, Sirkka-Liisa Oksanen 84, Raili Ruusala 40, Liisa Vasama 33, Kaisa Raatikinen 21, Riitta-Liisa Vepsä 20, Anni Vallanti 17, Sirkka Vuorela 13, Hanna Ojala 9, Laila Leskinen 9, Maire Lindholm 7, Kirsti Jäivinen ja Helvi Heinonen 4 ääntä.

Ihmisten yhteiskuntaa kohti

(esitysvihossa siv. 46—72)

Liittotoimikunnan yllä mainitusta esityksestä käytti alustavan puheenvuoron Tyyne Paasivuori käsitellen yhteiskunnan rakennemuutoksia, asuntopolitiikkaa, vapaa-ajan viettoon liittyviä kysymyksiä ja valtion sekä kuntien tiedotustoimintaa.

Keskustelu

Irja Oranen käytti puheenvuoron, jossa hän erityisesti kiinnitti huomiota mustalaisväestön engelmiin.

Liittotoimikunnan alustukseen liittyen käyttivät seuraavat henkilöt alustavia puheenvuoroja: Meeri Kalavainen käsitteli aihetta: Koulu

ja Kulttuuripolitiikka, Helvi Saarinen: Sosiaaliturva ja terveydenhuolto ja Margit Eskman: Työmarkkinapolitiikka.

Keskustelua

Evi Vesa käytti kannattavan puheenvuoron Irja Orasen esittämiin mustalaisia koskeviin ongelmiin ja sanoi mm., että liitto, naisyhdistykset ja jaostot voisivat vaikuttaa siihen, että asenteet mustalaisia kohtaan muuttuisivat. Heitä pitäisi lähettää vähävaraisten äitien kesävirkestyslomille, hankkia kotiin kodinhoitajia jne. Edelleen hän korosti asenne muutosten välttämättömyyttä, jotta tumma äiti ilman muuta hyväksyttäisiin valkoihoisten joukkoon. Hän piti tärkeänä myös saamelaisten muistamista ja sitä, että naiset eivät saisi unohtaa ketään yhteiskunnan ulkopuolelle.

Paula Autti käytti lääkekaupasta seuraavan puheenvuoron: "Nyky-yhteiskuntamme suurimpia ja räikeimpiä epäkohtia on muusta terveydenhuollosta täysin erillään oleva lääkkeiden valmistus, maahantuonti ja jakelu. Kaikki tämä toiminta tähtää yksityiseen voitontavoitteluun vähäosaisen sairaan ihmisen kustannuksella. Me sosiaalidemokraatit emme voi olla siunaamassa tällaista toimintaa. Meidän tehtävänämme on toimia päättäväisest ja määrätietoisesti niin, että lääkkeiden maahantuonti, valmistus ja kauppa saatetaan mitä pikimmin yhteiskunnan haltuun. Samanaikaisesti on voitava vähentää kilpailevien nimikkeiden määrää ja lopettaa asiaton lääkemainonta, joka on todettu varsin vaaralliseksi ilmiöksi. Sosiaalinen näkemys, joka perustuu eettiselle pohjalle, ei voi hyväksyä näissä asioissa muunlaista ratkaisua kuin mitä liittotoimikunta on asiasta esittänyt. Toivon, että asian puolesta organisoidaan koko järjestöllinen voimamme. Lopullista ratkaisua ei saa viivyttää ja päättävillä paikoilla olevat toverimme on velvoitettava toimimaan myöskin poliittisen päätöksenteon yhteydessä tämän mukaisesti."

Kerttu Rantanen kiinnitti huomiota naisten heikkoon ammatilliseen järjestäytymiseen ja oli sitä mieltä, että sen takia on myös naisten palkkataso alhainen. Puhuja oli sitä mieltä, että ammatillisen järjestäytymisen edistämiseen pitäisi kiinnittää vakavaa huomiota.

Elina Vuohio teki äitiyssuojelua koskevaan kohtaan seuraavan muutosesityksen: "Suurena epäkohtana on pidettävä, että yksityisoikeudellisissa työsuhteissa olevien, yleensä pienipalkkaisten työntekijäryhmien lakisääteiset äitiysedut ovat jääneet huomattavasti jälkeen julkisten yhteisöjen palveluksessa olevien vastaavista eduista".

Työne Paasivuori ehdotti liittotoimikunnan esityksen viimeisen kappaleen alkavaksi seuraavasti: "Sosialidemokraattisten Naisten Keskus liitto korostaa jne". Edelleen, että seuraavasta lauseesta poistetaan sana "sosialistinen", jolloin lauseen sanamuoto olisi seuraava: "Tasa-arvoisu-

den ja oikeudenmukaisuuden toteuttamisen edellytyksenä on demokraattisesti johdettu yhteiskunta.

Opinto- ja kulttuuripoliittinen valiokunta jätti kirjallisen lisäyksen edustajakokouksen käsiteltäväksi liittotoimikunnan esityksen koulu- ja kulttuuripoliittikkaa koskevaan kohtaan, joka kuului seuraavasti: "Edustajakokous pitää tärkeänä

— että pakollisten ja valinnaisten aineiden suhdetta peruskoulussa seurataan kiinteästi.

— että yhteiskunta jatkuvasti tarkkailee ja parantaa oppikirjojen sisältöä.

— että sos.-dem. puolueväki aktiivisesti valvoisi uudistuvaa koululaitosta.

P ä ä t ö s :

Liittotoimikunnan esitys hyväksyttiin edellä mainituin lisäyksin yksi mielisesti.

Julkiset tiedotusvälineet (esitysvihossa siv. 72—73)

Eeva Saastamoinen selosti puheenvuorossaan, mistä johtuen Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiiritoimikunta on pitänyt tärkeänä esityksen käsittelemistä edustajakokouksessa. Hän totesi mm., että tällä hetkellä eivät julkiset tiedotusvälineet anna riittävästi tietoja yksilölle häntä itseään koskevissa asioissa.

Anni Rissanen pahoitteli Aikamme Kuvastimen lakkauttamista ja oli sitä mieltä, että olisi pitänyt kysyä kentän mielipidettä asiasta. Toivoi, että perustettaisiin uusi lehti.

Sylvi Siltanen selosti syitä, minkä takia lehti lakkautettiin ja näistä syistä olivat taloudelliset vaikeudet ratkaisevimmat. Hän sanoi, että uuden lehden perustaminen lähiaikoina saattaa muodostua vaikeaksi. Mikäli naisten viesti halutaan herättää uudelleen henkiin, on asiaa tutkittava.

Aino Väyrynen kiinnitti puheenvuorossaan huomiota nuorison asemaan ja totesi, että nuorisosta ja heidän käyttäytymisestään puhutaan paljon, mutta tehdään vähän. Puhutaan Nuorison juurettomuudesta, mutta toisaalta revitään viimeisetkin juuret, koska on asetettu kyseenalaiseksi kodin ja perheen merkitys sekä kahden ihmisen väliset kiinteät suhteet. Puhuja oli sitä mieltä, että kun on olemassa niin tehokas tiedotusväline kuin televisio, tavoitetaan nuoret ihmiset kaikkialla. Hän oli sitä mieltä, että naisjärjestöjen tehtävänä on korostaa kodin merkitystä ja yksilön vastuuta.

P ä ä t ö s :

Keski-Suomen Sos.-dem. Naispiirin esitys ja siihen annettu liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Kuluttajavalistus
(esitysvihossa siv. 74—75)

Keskustelua

Tyyne Arvila ilmoitti, että talousvaliokunta yhtyy liittotoimikunnan lausuntoon.

Aune Jämsen puhui uudelleen koulutuksen kipeästä tarpeesta ja toivoi, että tämän asian hoitamiseen paneuduttaisiin toden teolla.

Helvi Lindblom puhui kuluttajavalistuksen tärkeydestä Helsingin Sos.-dem. Naisyhdistyksen tekemän esityksen pohjalta ja painotti erityisesti, että huonoista tavaroista pitäisi tehdä liikkeille aina valitus.

P ä ä t ö s :

Edellämainittu esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Pakkauspäivämäärä voipaketteihin
(esitysvihossa siv. 76)

Keskustelua

Tyyne Arvila piti puheenvuorossaan tärkeänä, että voipaketeissa on valmistus- eikä vain pakkauspäivämäärä. Hän ilmoitti, että tämä on myös kokouksen talousvaliokunnan kanta. Talousvaliokunnassa oltiin sitä mieltä, että liittotoimikunnan antama lausunto esitykseen voidaan hyväksyä.

P ä ä t ö s :

Sekä esitys, että liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Toimintamuotoja on tutkittava
(esitysvihossa siv. 76—78)

Keskustelua

Hanna Ojala käytti puheenvuoron, jossa hän ilmoitti, että Oulun Sos.-dem. Naisyhdistys yhtyy liittotoimikunnan kantaan.

Aili Väre esitti järjestöasiain valiokunnan lausunnon asiasta. Lausunto oli sisällöltään seuraava: "Valiokunta toteaa, että organisaatiotutkimusta parhaillaan suoritetaan, joka ilmeisesti tulee antamaan viitteitä tulevien toimintamuotojen kehittämiseksi. Perusjärjestöissä on pyrittävä kehittämään pienryhmätoimintaa siten, että mahdollisimman usealle jäsenelle voidaan jakaa tehtäviä ja vastuuta. Tehtävien jakaantuminen tasapuolisesti jäsenistön kesken lisää järjestöpoliittista aktiivisuutta.

Ester Forssman käytti puheenvuoron, jossa hän esitti perustelut, Kallion Sosialidemokraatit ry:n Naisjaoston aloitteeseen.

P ä ä t ö s :

Vallilan Seudun ja Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistyksen sekä Kallion naisjaoston esitykset hyväksyttiin lisättynä liittotoimikunnan ja järjestöasianvaliokunnan lausunnoilla.

Järjestömme rekisteröiminen (esitysvihossa siv. 79—80)

Keskustelua

Järjestöasiain valiokunnan puheenjohtaja Aili Väre käytti ensimmäisen puheenvuoron, jonka yhteydessä hän esitti järjestöasiain valiokunnan lausunnon: "Valiokunta toteaa, että Sos.-dem. Naisten Keskusliittoa ei tässä vaiheessa rekisteröidä. Rekisteröimättömänäkin Sos.-dem. Naisten Keskusliitto on pystynyt hyvin johtamaan ja valvomaan perusjärjestöjen toimintaa. Liittotoimikunnalle annetaan valtuudet edelleen tutkia ja valmistella asiaa. Kuitenkin olisi pyrittävä siihen, että kaikki naispiirijärjestöt rekisteröidään, ja lisättäisiin mahdollisuuksia perustaa uusia, rekisteröityjä naisyhdistyksiä".

Katri Lindfors kiinnitti huomiota siihen, että keskusliiton rekisteröiminen on taloudellinen kysymys. Vaikka omatoimisesti on kyetty hankkimaan 1/3 tuloja kulujen peittämiseen, ei se kuitenkaan riitä. Tärkeimpänä hän näki tässä kysymyksessä aatteellisen puolen, josta mainitsi mm. "Sosialidemokraattinen puolue pyrkii talousjärjestelmää muuttamalla luomaan yhteiskunnan, jossa kaikilla sen jäsenillä on samanaarvoiset mahdollisuudet riippumatta syntyperästä ja varallisuudesta ja jossa kunkin henkilökohtainen kyky ratkaisee niin naisen kuin miehenkin yhteiskunnallisen aseman perustan. Sosialidemokratia korostaa ihmiskeskeisyyttä ja kansanvaltaisuutta yhteiskunnassa. Tasa-arvoisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteuttamisen edellytyksenä on ennen kaikkea voimakkaan ja yhtenäisen sosialidemokraattisen puolueen luominen ja sen vaikutusvallan jatkuva säilyminen maassamme". Puhuja yhtyi valiokunnan esitykseen, että liittoa ei rekisteröitäisi.

Anna Ojakangas sanoi, että Ylivieskan Sos.-dem. Naisyhdistyksessä keskustelimme asiasta. Vilpitiön tarkoituksemme oli, että rekisteröinnin avulla saataisiin naiset aktivoituksi ja enemmän kiinnostumaan yhteiskunnallisista ongelmista. Hän totesi, että sekayhdistysmuoto olisi paras mahdollinen, mutta naiset istuvat niissä "tuppisuina" eivätkä vaikuta päätöksen tekoon. Hän jatkoi, että niin kauan kuin järjestökenttämme on kirjava, on myös työskentelymme hajanaista. Puhuja toivoi, että järjesöorganisaatio saataisiin joskus yhdenmukaiseksi. Edelleen, että vaikka edustamani yhdistys on tehnyt aloitteen liiton rekisteröimisestä, yhdyn valiokunnan kantaan.

P ä ä t ö s :

Kokous päätti yksimielisesit yhtyä järjestöasiain valiokunnan lausuntoon.

**Uusi laulu sos.-dem. naisille
(esitysvihossa siv. 80)**

K e s k u s t e l u a

Liisa Survonon ilmoitti, että Lahden Sos.-dem. Naisyhdistys on entisen laulun kannalla. Hän esitti kantanaan, että Työläisnaisten marssin sanat ovat iskevät ja vieläkin ajankohtaiset eikä sävel ole vaikea, kun sitä on oppinut useita vuosia laulamaan.

Inkeri Airola ilmoitti, että kulttuuripoliittinen valiokunta yhtyy liittotoimikunnan lausuntoon. Henkilökohtaisena kantanaan hän sanoi, että jos on valmisteilla uusi laulu, on se ensin kuultava ja vasta sen jälkeen voidaan päättää, kumpi on parempi.

Taimi Rinne-Virolainen ilmoitti, että Tikkurilan naisjaoston aloitteen johdosta on liittotoimikunta ryhtynyt toimenpiteisiin sanojen hankkimiseksi uutta laulua varten. Kun sanat eivät kuitenkaan tunnu sopivilta Työläisnaisten marssin tilalle, ei niitä ole annettu sävelletäväksi. Hän totesi, että asiaa kannattaa luonnollisesti kehittää lähinnä siksi, että eihän liene pahitteeksi, vaikka olisi kaksikin laulua. Ei pitäisi aivan radikaalisti siirtyä uuteen, kun entinenkin on todettu hyväksi. Puheenjohtaja ehdotti, että lauletaan Työläisnaisten marssi muistin virkistämiseksi .

Laulun jälkeen puheenjohtaja pyysi merkitsemään pöytäkirjaan ja kertomaan kotona, että tästä asiasta käyttivät kaikki kokousedustajat puheenvuoron.

P ä ä t ö s :

Tikkurilan Sos.-dem. Tyn Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Ilmoitusasioita

Puheenjohtaja ilmoitti, että sosiaalivaliokuntaa pyydetään kokoontumaan välittömästi.

**Asosiaalisen nuorison kasvatus ja huolto
(esitysvihossa siv. 80—83)**

K e s k u s t e l u a

Annikki Tuominen käytti puheenvuoron lausuen seuraavaa:

"Vähemmistöryhmät jäävät helposti suurelta yleisöltä unohduksiin. Näin ei tee suinkaan epäsosiaalisesti käyttäytyvät nuorison osa. Se on aihe, josta jokaisella on mentaliteettinsa mukaisesti joko vihastunut taikka

huolestunut sanottavansa. Kun tilanne on sellainen, että viime vuosina on maassamme asetettu syytteeseen lähes 70.000 15—20-vuotista vuosittain, ei riitä hedelmätön vihastuminen tai ponneton huolestuminen. Varsinaisen suojeluvalvonnan piirissä liikkuu vuosittain noin 20.000 lasta. Näiden toimenpiteiden määrällinen paine suuntautuu selvästi tiettyyn sosiaaliseen alueeseen. Millaiset tekijät ajavat yhä suurempien ja nuorempia ikäluokkia hankaliin jengeihin tai rikollisuuteen? Sosiaalinen sopeutumattomuus, kontaktien luomisen vaikeus ja yleinen irrallisuuden tunne ovat ominaisia näille nuorille. Tämän päivän yleinen suuntaus, on vaatimustason nousu kaikilla suoritusalueilla, koskivat ne sitten tiedollista tai taidollista kykyä tai aineellista omistusta. Nuori ei ehkä tunne täyttävänsä mittaa, stressi ja kauna lisääntyvät. Nuorten kohdalla nimenomaan työttömyys sekä perheiden vaikeat asunto-olot luovat pohjaa irralliseen, yksinäiseksi koettuun tilanteeseen, jossa ollaan jatkuvasti pakosalla. Tämä todellisuuden pakoileminen on syynä myös huumaaavien aineiden väärinkäyttöön. Poikien kohdalla asosiaalisuus ilmenee erikoisesti omaisuusrikoksina, tyttöillä irtolaistapaisena elämänä. Niin jokapäiväiset kokemukset huoltotyön kentällä kuin tutkimustilastot tukevat käsitystä, että kodilla ja sen jäsenten välisillä suhteilla on ratkaiseva osuus nuorten kehityksessä. Samoin voi havaita, kuinka sosiaalinen sopeutuvaisuus ja erilainen harrastustoiminta mm. järjestöjen puitteissa ja toisaalta taas sopeutumattomuus ja harrastuksettomuus ovat rinnakkaisilmiöitä. Nuorisongelmiemme kuten huoltotyön piirissä yleensäkin olemme olleet aivan liian taipuvaisia laitoskeskeiseen ajatteluun. Sehän on helpoin ja mutkattomin tapa poistaa häiritsevät tekijät keskuudestamme. On aika oppia uusi asenne niin työntekijöiden kuin myös yleisön. Voidaksemme myös auttaa eikä vain rangaista näitä nuoria olisi nykyistä voimakkaammin pyrittävä ennakolta ehkäisevään toimintaan sekä luotava kasvatus- ja huoltoperiaatteelle perustuvia menettelytapoja. Koulukodit ja nuorisovankilat eivät ole parhaita paikkoja yrittäessämme kasvattaa nuoresta järjestyneeseen yhteiskuntaan sopeutuvaa yksilöä. Joustavalla, tiiviissä yhteistyössä tapahtuvalla laitos- ja avohoitotoiminnalla voidaan nuorten auttamisessa päästä pitemmälle kuin pelkin eristämistoimenpitein, joilla on aina haittavaikutuksensa. Kaikki avohuollon omaisesti toimivat sektorit on pyrittävä liittämään toisiaan tukevaksi saumattomaksi kentäksi aina koteihin ulottuvaa valitustoimintaa ja yhä voimistuvaa järjestötoimintaa myöten. Eikä tässäkään yhteydessä voi olla mainitsematta julkisten tiedotusvälineiden suurta tehoa yleisenä asenteiden muokkaajana. Tulevaisuuden kuvaksemme ei saa muotoutua vain kaupallisen kilpailun luoma pesukoneittensa, pakastelaatikoittensa ja deodoranttiansa keskellä liehuva, mutta kenties sisäisesti rikkinäinen, kaikkeen epämääräisesti tyytymätön yksilö ja ihminen. Onni on sisäi-

nen tasapaino ja vireys. Yhteiskunnan on omalta osaltaan rakennettava tätä tasapainoa tarjoamalla jäsenilleen työtä, tasa-arvoa ja turvallisuutta. Sosiaalinen huoltotyö myös asosiaalisen nuorison kohdalla on opittava näkemään yhteiskunnan palvelumuotona, ei vain rangaistusta vaativana tai vapautta rajoittavana tekijänä. Tämän palveluluonteen tehostaminen ja sen tuleva toteuttaminen kenttätössä on uudistuvan huoltolain säädännön keskeinen tehtävä. Toivomme ja uskomme sosialidemokraattisten naisten kaikilla vaikutusalueillaan tekevän kaiken mahdollisen myös nuortemme sosiaalisen kasvun ja kehityksen tukemiseksi.

P ä ä t ö s :

Säynätsalon Sos.-dem. Tyn Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Lasten ja nuorten psykiatrinen huolto
(esitysvihossa siv. 83—84)

P ä ä t ö s :

Espoon Keskusteluseuran Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Ammatinvalinnan ohjausta laajennettava
(esitysvihossa siv. 84)

P ä ä t ö s :

Iisalmen Sos.-dem. Tyn Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Nuorten avioparien asumisvaikeudet
(esitysvihossa siv. 84—85)

Keskustelua

Työne Arvila ilmoitti, että talousvaliokunta yhtyy liittotoimikunnan esityksestä antamaan lausuntoon.

P ä ä t ö s :

Hyväksyttiin Espoon Keskusteluseuran Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto.

Neuvola-autoja kunnille
(esitysvihossa siv. 85))

P ä ä t ö s :

Hyväksyttiin Friheressin Sosialidemokraatit r.y:n Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunto.

Ilmoitusasiat

Puheenjohtaja ilmoitti, että menettelytapavaliokunnan jäseniä pyydetään kokoontumaan välittömästi liittoneuvoston lisäjäsenten valitsemista varten.

Erityislapsilisälaki vaatisi tarkistusta (esitysvihossa siv. 86)

P ä ä t ö s :

Pietarsaaren Sos.-dem. Tyn Naisjaoston esitys ja ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Kansaneläkelaki kaipaa korjausta (esitysvihossa siv. 86—87)

P ä ä t ö s :

Iisalmen Sos.-dem. Tyn Naisjaoston esitys ja liittotoimikunnan lausunta hyväksyttiin.

Eläkeikärajan alentaminen (esitysvihossa siv. 87)

Keskustelua

Työne Arvila ilmoitti, että talousvaliokunta yhtyy liittotoimikunnan esittämään kantaan. Ken lisäksi ilmoitti, että perusjärjestö, johon hän kuuluu yhtyi Lappeenrannan Sos.-dem. Tyn Naisjaoston ehdotukseen, että eduskunnassa otettaisiin harkittavaksi naisten eläkeikärajan alentaminen 55 ikävuoteen. Tämä on Lapissa erityisesti työllisyyskysymyksen kannalta tärkeä asia. Jos vanhemmat pääsisivät nuorempina eläkkeelle, avautuisi nuorille työpaikkoja eikä tarvitsisi muuttaa pois maasta. Raskaissa töissä pyrkivät useat sairaseläkkeelle nuorempina ennenkuin on mahdollisuus työeläkkeeseen.

Hän kertoi henkilökohtaisia kokemuksia yksityisistä tapauksista työpaikallaan. Puhuja piti järjestönsä käsityksenä liittotoimikunnan lausuntoa asiantuntemattomana ja ideologisena. Hän sanoi, että liukuvaa eläkeikää on vaikea määritellä ja käytännössä toteuttaa, sillä kukin lääkäri punnitsee asianomaisen terveydentilan oman näkemyksensä mukaisesti. Edustamani järjestö yhtyy siihen, että eläkkeet ovat tällä hetkellä liian pieniä. Arvila esitti myös Lapin Sosialidemokraattinen Piiri r.y:n Naisjaoston puolesta, että naisten eläkeikäraja pyritäisiin hoitamaan 55 vuoteen.

Aune Liukkonen sanoi että, naiset ovat aikaisemmin suorittaneet kodin ulkopuolella olevan työnsä lisäksi monenlaisia kodinhoidollisia ja kasvatuksellisia sekä huoltotehtäviä. Kun nuoremmat ovat valloittaneet työmarkkinat, on vanhempien taito jäänyt huomaamatta. Edellä mainit-

tujen ajatusten päätteeksi puhuja esitti Metsolan Sos.-dem. Tyn Naisjaoston yhtyvän Lappeenrannan naisjaoston esitykseen viittaamalla terveydellisiin syihin.

P ä ä t ö s :

Kokous hyväksyi Lappeenrannan ja Rasilan Tyn Naisjaostojen esitykset sekä yhtyi liittotoimikunnan asiasta antamaan lausuntoon.

Kuntien töiden siirtäminen yksityisille yrityksille (esitysvihossa siv. 88—89)

K e s k u s t e l u a

Pia Virtakallio käytti puheenvuoron, jossa hän esitti perusteluja H:gin Kunnantyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston aloitteeseen. Erityisesti puhuja korosti sitä, että kun kuntien työt siirretään yksityisille firmoille, joutuu heikosti palkattu naistyövoima voitontavoittelun välikappaleeksi.

Tyyne Arvila ilmoitti, että/talousvaliokunta yhtyy liittotoimikunnan lausuntoon.

P ä ä t ö s :

Hyväksyttiin Helsingin Kunnantyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen Naisjaoston aloite ja siihen annettu liittotoimikunnan lausunto

Ensi Kotien talous (esitysvihossa siv. 89)

K e s k u s t e l u a

Alli Malinen sanoi puheenvuorossaan mm., että Etelä-Suomessa si jaitsevat Ensi Kodit ovat niin vanhoja, että ovat päässeet vakavaraiseen taloudelliseen asemaan. Lapin Ensi Koti Rovaniemellä toimii suurissa taloudellisissa vaikeuksissa. Puhuja kiinnitti erityisesti huomiota siihen, että raha-automaatti- ja muista yhteiskunnan varoista pitäisi saada Ensi Kodin hoitohenkilökunnan palkkamenoihin 100 %:n korvaus.

Tyyne Arvila ilmoitti talousvaliokunnan yhtyvän liittotoimikunnan lausuntoon, mutta haluaa lisätä, että "Ensi Kodit hoitaisivat omia talouskysymyksiään Ensi Kotien Liiton välityksellä".

P ä ä t ö s :

Kokous hyväksyi Lapin Sos.-dem. Piiri r.y:n Naisjaoston esityksen ja liittotoimikunnan lausunnon.

Porrastettuun ruokamaksuun lasten päivähoitolaitoksissa (esitysvihossa siv. 90—91)

P ä ä t ö s :

Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistyksen aloite ja liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin.

Korjauksia avioliittolakiin
(esitysvihossa siv. 91—94)

P ä ä t ö s :

Parkanon Sosialidemokraattiset Naiset r.y:n esitys ja siihen annettu liittotoimikunnan lausunto hyväksyttiin,

Liittoneuvoston lisäjäsenten valinta

Aili Eskola menettelytapavaliokunnan puheenjohtajana käytti puheenvuoron ja esitti keitä henkilöitä menettelytapavaliokunta ehdottaa liittoneuvoston lisäjäseniksi.

P ä ä t ö s :

Liittoneuvoston lisäjäseniksi valittiin seuraavat henkilöt: Anni Flinck varalle Hilka Stenberg, Rauha Lindh varalle Rauha Oja, Eva Saastamoinen varalle Anni Ahonen, Edla Heiskanen varalle Anni Kainulainen, Sirkka-Liisa Oksanen varalle Katri Lindfors, Elbe Kuusela varalle Anni Karttunen, Anna Ojakangas varalle Annikki Pajari, Vappu Kajala varalle Irja Niinivirta, Hanni Henriksson varalle Terttu Seitovirta, Elvi Aro varalle Ulla Riitta Lönnblad.

Julki- ja päätöslauselmat

Talouspoliittisen valiokunnan lausunto:

"Naisten osuus työmarkkinoilla on yhä merkittävämpi. Kansantaloutemme menestyksellinen kehitys ei vastaisuudessakaan ole mahdollista ilman naisten työpanosta.

Naisten työhön osallistuminen kohtaa kuitenkin edelleen monia esteitä. Lasten päivähoitojärjestäminen vanhempien työssäoloaikana kuuluu ensisijaisesti yhteiskunnan järjestettäväksi.

Kansainvälisen Työjärjestön suositus N:o 100 samapalkkaisuudesta on ratifioitu, mutta sen käytäntöön soveltamista työelämässä ei valtion taholta tiedoteta tai valvota. Pidämme valvonnan järjestämistä välttämättömänä, koska naisten alhainen palkkataso asettaa heidät muutenkin eriarvoiseen asemaan työn eläketurvaan ja moniin sosiaalisiin etuihin nähden. Kansainvälisen Työjärjestön suositus N:o 111 syrjinnän lopettamisesta tulee viipymättä ratifioida ja toteuttaa käytännössä.

Äitiyssuojelulain aikaansaamista on kiirehdittävä, ammattikasvatusta, ammatinvalinnan ohjausta ja työvoimatutkimusta kehitettävä ja tehostettava.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota naistyövoiman tasa-arvoisiin koulutusmahdollisuuksiin ja varttuneemman väestön uudelleen koulutuksen tehostamiseen."

Sosiaalipoliittisen valiokunnan lausunto:

"Sosialidemokraattien sosiaalipoliitiikan tavoitteena on turvata kansalaisten hyvinvointi ja viihtyvyys nykyisenkin yhteiskuntajärjestelmän valitessa. Sosiaaliturvajärjestelmän on ulotuttava kaikkiin kansalaisiin.

Toimeentuloturva kriisitilanteissa on taattava jokaiselle. Tämän tulee ensisijaisesti perustua sosiaalivakuutukseen tai sosiaaliavustukseen. Ennalta-arvaamaton avuntarve on tyydytettävä joustavasti ratkaistulla huoltoavulla, joka ei saa rajoittaa varsinaisten avustusten saantia eikä yksilön itsemääräämisoikeutta. Sosiaalipalvelut on järjestettävä kaikkien kansalaisten ulottuville siten, että on mahdollisuus valita eri vaihtoehdoista ja pysyä itsenäisinä yhteiskunnan jäseninä.

Erityisen tärkeätä on kehittää lasten päivähoitoa kotikasvatusta tukevana sosiaalipalveluna.

Vanhusten oikeus sosiaalipalveluihin ja huolenpitoon kunkin valinnan mukaan on järjestettävä riippumatta toimeentuloturvan tarpeesta.

Poikkeukselliseksi leimattujen ryhmien sosiaaliturva ja sopeutuminen edellyttää, että erikoistoimenpitein turvataan heidän oikeutensa sosiaalipalveluksiin.

Terveysturvallisuus on käsitettävä kokonaistehtäväksi, jossa kansalaisten terveyden hoitaminen on ensisijaista. Avosairaanhoidon on kehitettävä nykyisen sairaalavaltaisuuden sijasta. Lääkekauppa ja -teollisuus on otettava valtion tehokkaaseen valvontaan.

Terveysturvallisuuden ja sosiaalihuollon tavoitteena on aina kuntoutus ja mahdollisimman hyvän toimintakyvyn saavuttaminen lääkinnällisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin toimenpitein."

Järjestöpoliittinen lausunto:

"Sos.-dem. Naisten Keskusliitto toimii naisten poliittisen aktiivisuuden lisäämiseksi. Naisten osallistuminen päätöksen tekoon niin puolueen organisaatiossa kuin myös muissa luottamustoimissa on edelleenkin valitettavan vähäistä. Vanhoilliseen kasvatukseen perustuvat asenteet mutta myös naisten oman aktiivisuuden vähäisyys ovat olleet esteenä sille, että naisia on tullut vähän valituksi johtaville luottamuspaikoille. Yhteiskunnallisen tietomäärän kartuttaminen ja pinttyneistä ajatustottumuksista vapautuminen ovatkin sosialidemokraattisten naisten lähivuosien järjestöpoliittisia" tavoitteita.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan voimakas naisten järjestöorganisaatio. Edustajakokous kiinnitti erityisesti huomiota toimintamuotojen kehittämiseen sellaisiksi, että kaikilla jäsenillä ikäryhmiin katsomatta on viihtyisää työskennellä liiton perusjärjestöissä yhteisesti hyväksyttyjen tavoitteiden saavuttamiseksi."

Yleispoliittinen julkilausuma:

Vasemmistoenemmistöisen hallituksen toimenpitein on maassamme saatu taloudellinen tilanne paranemaan. Valtion taloutta sekä ulkomaan kauppasetä on tasapainoitettu ja koko talouselämä saatu vakaannutuksi.

Vallitsevaan tilanteeseen emme kuitenkaan voi olla täysin tyytyväisiä, sillä kansalaisiamme rasittaa edelleenkin laaja työttömyys, joka aiheuttaa puutetta ja kärsimyksiä monissa perheissä. Vaikean työttömyyden osasyynä on yhteiskunnassamme tapahtunut nopea ja voimakas elinkeinorakenteen muuttuminen, mihin talouselämämme ei ole kyllin joustavasti mukautunut. Aikaisempina vuosina harjoitettu suunnittelematon talouspolitiikka sekä yksityisten yrittäjien verraten passiivinen asenne työllisyyttä vireyttäviin investointeihin ovat lisäksi olleet esteenä työttömyyden perussyiden poistamisessa. Vakauttamistoimet, joilla valtiovalta on mm. luonut edellytyksiä yksityisen yritteliäisyyden elvyttämiselle, ovat vaatineet uhrauksia palkansaajilta, jotka ovat kuitenkin suhtautuneet tilanteeseen asiallisesti.

Taloudellisista vaikeuksista huolimatta on saatu aikaan yhteiskunnallisia uudistuksia, joista huomattavampia ovat ensi syksynä voimaan tuleva perhe-eläkelaki ja vuonna 1970 toteutettava peruskoulun puitelaki. Asuntohallituksen määrärahoja on voitu lisätä, mikä helpottaa asuntotilannetta ja työllisyyttä.

On selvää, että kasaantuneista vaikeuksista ei lyhyessä ajassa kokonaan selviydytä. Nyt on kuitenkin varmistettu pohja ja tehty suunnitelmia vastaisuuden varalle. Vuoden 1970 vaaleissa kansa ratkaisee, jatkuuko nykyinen suuntaus kansamme parhaaksi.

Sosialidemokraattisen puolueen vaalitunnuksina ovat TYÖ — TASA ARVO — TURVALLISUUS. Nämä tunnukset merkitsevät taloudellisen demokratian ja oikeudenmukaisen tulonjaon toteuttamista, sosiaalisen turvallisuuden jatkuvaa lisäämistä sekä ihmisten tasa-arvoisuutta suku puoleen, varallisuuteen tai yhteiskunnalliseen asemaan katsomatta.

Meidän on aika jo nyt suunnata toimintamme niin, että voimme vuoden 1970 ratkaisevissa vaaleissa viedä sosialidemokratian tunnukset voittoon.

Toimintakilpailujen palkintojen jako

Puheenjohtaja Sylvi Siltanen ja sihteeri Taimi Rinne-Virolainen suorittivat palkintojen jaon toimintakilpailusta, jonka tulokset olivat seuraavat:

PIIRIT:

I Ryhmä

1) Satakunnan piiri 260 pist. rainakone, 2) Kymen piiri 160 pist. lahjakortti, 3) E-Hämeen, Saimaan ja Uudenmaan piiri 100 pist. liiton pöytälippu.

II Ryhmä

1) Keski-Suomen piiri 180 pist. rainakone, 2) Mikkelin piiri 20 pist. liiton lippu (iso).

III Ryhmä

1) Lapin piiri 60 pist. rainakone.

PERUSJÄRJESTÖT:

I Ryhmä

1) Järvenpään Ty:n naisjaosto 521 pist. matkakirjoituskone, 2) Ruosniemen Ty:n naisjaosto 419 pist. 50 mk:n lahjakortti, 3) Summan Ty:n naisjaosto 417 pist. Yhdistystoiminnan käsikirja, 4) Töölön Sd Yhd. naisjaosto 384 pist. puheenjohtajan nuija.

II Ryhmä

1) Säynätsalon Ty:n naisjaosto 887 pist. matkakirjoituskone, Tiutisen Sos.dem. Naisyhdistys 876 pist. 50 mk:n lahjakortti, 3) Seinäjoen Sos.dem. Naisyhdistys 665 pist. Yhdistystoiminnan käsikirja, Metsolan Sos.dem. Yhd. naisjaosto 586 pist. puheenjohtajan nuija.

III Ryhmä

1) Tampereen Sos.dem. Naisyhdistys 1590 pist. matkakirjoituskone, 2) Tainionkosken Sos.dem. Naisyhdistys 1110 pist. 50 mk:n lahjakortti, 3) Rovaniemen Ty:n naisjaosto 956 pist. Yhdistystoiminnan käsikirja, 4) Vuoksenniskan Sos.dem. Naisyhdistys 880 pist. puheenjohtajan nuija.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja Sylvi Siltanen suoritti kokouksen päättämisen saaden seuraavaa:

"Minä uskon, että päätökset, jotka olemme tässä kokouksessa tehneet ja ne valinnat, jotka me olemme yhteisesti suorittaneet koituvat menestykseksi liitollemme, menestykseksi koko puolueellemme ja sosialidemokratian edistämiseksi meidän maassamme. Me elämme erittäin ratkaisevaa ja tärkeää aikaa, sillä vajaan vuoden kuluttua suoritamme eduskuntavaalit, eikä sitä tulosta, johon pyrimme, anneta meille lahjaksi eikä ilmaiseksi, vaan se edellyttää kovaa työtä. Minä uskon, että olemme kaikki valmiit silloin, kun puolue kutsuu työhön sosialidemokratian puolesta. Kiitoksia teille kaikille tästä hyvästä kokouksesta. On esitetty toivomus.

että laulaisimme lopuksi yhteisesti Taistojen tiellä. Kokous on päättynyt.
Kokouksen osanottajat lauloivat voimakkaasti Taistojen tiellä.

- Pöytäkirjan tarkastajien lausunto

Olemme tarkastaneet Sos.-dem. Naisten Keskusliiton neljännen edustajakokouksen pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksessa tehtyjen päätösten kanssa yhdenmukaiseksi.

Helsingissä tammikuun 15 päivänä 1970

Maire Lindholm

Riitta-Liisa Vepsä